

MAGYAR LÁNY

4 Lei

T. „Otthon” írók és Hírlapírók köre

Főszerkesztő:
dr. Paál Árpád

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP
V. évfolyam, 207 (1353) szám * Vasárnap, 1936 szeptember 13

Főmunkatárs:
dr. Gyárfás Elemér

Új rendelet jelent meg az állami iskolák katolikus és református növendékei vallásoktatásáról

Ha az egy osztályhoz tartozó növendékek különböző nyelvűek, akkor az állam nyelvén kell a vallást tanítani. — Egyébként a vallásoktatás a növendékek nemzeti nyelvén történik

Bucuresti. Saját tud. Anghelescu közoktatásügyi miniszter rendeletet adott ki a katolikus és református növendékeknek az állami iskolákban való vallásoktatásról. Eszerint csoportokat kell alkotni a növendékekből egy osztály létszámának megfelelően. A vallásórát az iskola helyiségében kell tartani, hogy az igazgató ellenőrzését gyakorolhasson. A vallásoktatás a növendékek nemzeti nyelvén történik. Nem engedhető meg egy növendék vallásoktatása sem más kisebbségi nép nyelvén, mint amelyhez tartozik. Ha az egy osztályhoz tartozó növendékek különböző nyelvűek, akkor az állam nyelvén történik a vallásoktatás. A heti órák száma nem haladhatja meg a tantervben előírt óraszámot.

Minden egyházmegye meg kell, hogy állapítsa a területén levő iskolákra

néve az illető egyházhöz tartozó növendékek minimális vallásoktatási tantervét, amit be kell terjeszteni a minisztériumhoz jóváhagyás végett.

Nincs megengedve, hogy olyan tananyag adassék elő az iskolában, amely ebben a tantervben nem foglaltatik, s nem használható külföldről származó, vagy a minisztérium által nem engedélyezett tankönyvek. Nincs megengedve, hogy a növendékek más társadalmi kategóriák által rendezett előadásokon, bibliaórákon, egyesületi tevékenységben résztvegyenek. A vallásoktatás csak olyan egyénekre bízható, akiknek papi végzettségük és minősítésük van. Nem alkalmazható vallásoktatásra nők, vagy laikus férfiak. A hittanároknál a román nyelv tudása és a román állampolgárság elengedhetetlen feltétel.

Zendülés hírei terjednek Portugáliáról

A barcelonai vörös rádió szerint föllázdak a tengerészek és a katonák. — Franciaország felé megszakadt a távbeszélő összeköttetés

Párisból jelentik: A barcelonai vörös rádióállomás kezdte terjeszteni azt a hírt, hogy a portugál tengerészek körében kitört a forradalom. Ez a hír a több oldalról való cáfolat ellenére még mindig tartja magát. Sőt újabb hozzáadások szerint a Gibraltárban tartózkodó portugál hajók legénységét is megfertőzte a kommunista szellem. Annak ellenére, hogy gyakran cserélgetik a hajók személyzetét, mégis megtörtént, hogy *négy portugál hadihajó legénysége föllázdott, a tiszteket legyilkolta és Lisszabont bombázta. A híresztelések szerint a péntekről szombatra virradó éjjel több vidéki helyőrség legénysége föllázdott és a tiszteket megölte.*

A francia sajtó nagy feenntartással fogadja ezeket a híreket. Párisban csak annyit állapítanak meg tényként, hogy Portugáliában az idén rossz volt a termés, ami miatt a szegényebb néposztályok között egyre nagyobb elkeseredés mutatkozik. Az is tény, hogy a távbeszélő összeköttetés péntekre virradó éjjel óta szünetel Páris és Portugália között.

A párisi és londoni portugál követségek cáfolnak.

Párisból jelentik: A portugál hivatalos körök véleménye szerint a barcelonai rádióból megindult híresztelés a spanyol kommunisták kitalálása. Ezek ügyüket veszítve látják, s most a portugál lázadás áhírásával akarnak új lelket önteni elcsüggedt csapataikba.

Londonból jelentik: Az itteni portugál követség erőlesen cáfolja a portugáliai zendülésről világgá indított híreket. A követség utal arra, hogy a gibraltári angol katonai erődből vett tudósítás szerint is Portugáliában és a portugál tengerparton teljes a rend és nyugalom.

A világháború után Portugália helyzetét számos forradalom nyugtalanította. Az 1927. évben a katonaság Carmona tábornokot emelte a köztársasági elnöki székre. Az 1930-ik év óta Salazar miniszterelnök a nemzeti irányu parancsuralmat hozta be, s a pénzügyeket rendezte és nagyüzemi munkákkal segített a munkanélküliségben. Azóta a nép között megnyugvás é bizalom mutatkozott a kormány iránt.

Spanyol sorozás a francia gyermekek között.

Párisból jelentik: A „Journal” szerint a madridi spanyol kormány kiskorúakat toboroz Franciaországban. Közli egy tizenhétéves francia fiú levelét szüleihez. Az ifjú azt írja, hogy tizenhárom társával együtt besorozták őket és már utban is vannak Spanyolország felé. A lap felszólítja a kormányt intézkedésre és azt követeli, hogy az elcsábított fiatalokot szállíttassa vissza családjához.

(Újabb jelentésünk az 5-ik oldalon.)

Kiegyenlítődés a nemzeti és az egyházi eszme között

(Második cikk.)

Tegnap számunkban ismertettük, hogy milyen körülmények között indult meg a német birodalomban a katolikus egyház szervezetei és a világi kormányzat tényezői között egy újabb kiegyenlítődési folyamat. Arról is számoltunk, hogy ennek a fordulatnak leghatalmasabb megalapozást a német püspökök augusztus 20-iki fuldai gyülekezete adott, mely közös pásztorlevelet bocsátott ki a hívőkhöz, s egyúttal emlékiratot küldött a vezérkancellárhoz. A közös pásztorlevél leglényegesebb és legjellemzőbb részét is közöltük, mely a katolikus egyház sérelmeit hangoztatva, egyúttal a bolsevizmus veszedelmével szemben a német lélekegység megteremtését kívánta, s ennek érdekében az egyházi sérelmek orvoslását.

Az ehhez való tárgyalásokra a püspökök értekezlete bizottságot is küldött ki, melynek tagjai a német bíbornokok, (Bertram, Faulhaber és Schulte), továbbá a müncheni püspök (gróf Galen) és a berlini püspök (gróf Preysing). Mindezekről természetesen a Vatikánhoz is jelentést tettek, s úgy a kormányhoz intézett előterjesztést, mint a pásztorlevelet a Szentek tudomására hozták, valamint az állam és egyház közötti eddigi izenetváltásokról is részletes tájékoztatásokat terjesztettek elő. Egyébként a püspökök fuldai értekezletén Orsenigo pápai nuncius is mindvégig jelen volt, s az ottani elhatározások kialakulásának közvetlen tanúja lehetett.

A fuldai értekezlet említett eredményeivel szemben két ellenkező oldalról jöttek ellenhatások. Egyrészt a nemzeti szocialista szélsőségesek egyes közlönyei támadtak rá a fuldai közös pásztorlevele, Megrótták azt a sérelmek felsorolása miatt, illetve azzal a viszonyváltással léptek föl, hogy a német katolicizmus egyházi vezetői későn ébredtek föl a bolsevizmus veszélyére, s akkor is gyöngén tiltakoznak a spanyol borzalmak ellen, viszont még mindig kielezik álláspontjukat a német nemzeti szocializmus rovására. Egyes túlzó nemzeti lapok azt is a szemére hányták a püspököknek, hogy az egykori katolikus centrumpart annakidején éven át a marxistákkal közösséget tartott a kormányzat vitelére. Az illető túlzó nemzetiek egész odáig kihagyzták ellenvéleményüket, hogy a katolicizmus és kommunizmus közötti hasonlóságokról beszéltek. Olyan végkövetkeztetéseket is hoztak ki, hogy míg a katolicizmus a nemzetköziség és a fajnéküliség álláspontján van, addig közte és a nemzeti szocializmus között minden kiegyenlítő tárgyalás korai.

A másik ellenhatás már egyházipolitikai oldalról érkezett. Illetve egyes egyházi körökre hivatkozva, a külföldi sajtóban jelentek meg egyre hangosabban az olyan közlemények, melyekből a fuldai kezdeményezés rosszalását lehetett kiolvasni. A rosszalás azonban nem azt vitatta, hogy a fuldai pásztorlevél sérelmi felsorolásainak nincs igaza, hanem azt, hogy a német birodalom világi kormányzatával nem lett volna szabad kiegyeztető tárgyalásokat kezdeni. Az illető külföldi sajtóközlemények azt is tudni vélték, hogy a rosszalás a vatikáni körökben van a németbirodalmi katolikusok egyházi vezetőivel szemben. Persze ezek a híresztelések.

telések a külföldön mind olyan lapokban jelennek meg, amelyek nem katolikusok.

A nemzeti tulzókkal szemben a német nemzeti szocialista állam komolyabb lapjai a fuldai pásztorlevelet megértéssel fogadták. Annak tartalmából a sérelmi részt elhallgatták ugyan, de a bolsevizmussal szemben való közös együttműködésről szóló részeket annál jobban kiemelték. A német katolikusok nagy lapja, a *Germania*, mely a nemzeti és egyházi szempontok kiegyenlítése útján halad, nagyobb vezérelkekben történelmi áttekintést hozott a Vatikánnak a bolsevizmussal szemben végbevitt küzdelméről. A münsteri és berlini püspökök szöszékről fordultak az olyan meghamisító állítások ellen, mintha a katolicizmusnak valami közössége lehetne a bolsevizmussal és a marxizmus egyéb válfajaival.

Gróf Galen, a münsteri püspök történelmi fejtegetésekkel mutatott rá szentbeszédében, hogy az egyház ötven év óta ismételtén tévnapoknak minősítette és elítélte a szocializmust és kommunizmust. Mikor pedig Németországban a szocialista és kommunista pártok parlamenti többséget alkottak, azok egyesülésének megállítására vetette közbe magát a centrum-párt, s nem a polgári és nemzeti felfogás elárulására. Egyébként pedig ugyanakkor, amikor a marxizmus így többségben volt a német államban, a német katolikus püspökök 1921-ben, 1924-ben és 1931-ben ismételtén közös pásztorlevelekben tiltották el híveiket a szocialista és kommunista pártokba való belépéstől. A pápa pedig trónralépése óta legfáradhatatlanabban küzd a bolsevizmus ellen, s a spanyol borzalmak előtt is ő volt az, aki minden alkalmat megragadott, hogy a világot a bolsevizmusra úgy figyelmeztesse, mint az egész mai világtrend és keresztény művelődés legnagyobb veszedelmére.

Mindezeket a tulzó nemzetiekkel szemben mondotta el a münsteri püspök. Együttal azonban köszönetet mondott annak a nemzeti sajtónak, mely a fuldai körlevelet megértően méltatta.

Ami az egyházpolitikai oldalról szított ellenvetéseket illeti, abban a tekintetben a bécsi „Reichspost” hozott közvetlenül a Vatikánból igen felvilágosítóan ható tájékoztatásokat. Ez a bécsi lap mindig igen bíráló álláspontot foglalt el a németbirodalmi egyházellenességgel szemben. Az osztrák kormány hivatalos lapja, de az osztrák és német kiegyezés óta is az egyházi ügyekben megtartotta bíráló álláspontját, bár ennek kifejtésében most már enyhébb hangot használ, s mintegy rábeszélő irányban kíván hatni, hogy Berlin a Vatikánnal keresse a kiegyesztelődést. Ez a „Reichspost” most a „Vatikán magas egyházi köreiből vett értesülésre” hivatkozva megírta, hogy a Vatikán a fuldai püspöki értekezletnek a berlini kormánnyal való tárgyaláskezdetét teljes hozzájárulással fogadta. Nem igaz tehát a külföldi nemkatolikus lapoknak az az állítása, hogy ebben a tekintetben a Vatikán és a németbirodalmi püspöki kar között ellentétes felfogás volna.

A németországi nürnbergi pártgyűlésnek is el kell ismernie, — mondotta a „Reichspost” részére nyilatkozó vatikáni méltóság, — hogy a fuldai pásztorlevél alapján jobb lesz az államnak az egyházat a maga oldalán találnia a kommunizmus elleni védelmi harcban. A német püspökök tudatosan előtérbe állították azt, ami összeköttetést ad az állam és egyház között, de azzal se maradtak el, hogy rámutas-

Gyarapodott aszkétikus irodalmunk.
V. Lehodey S. O.:

Isten kezében

című új könyvvel, Müller Lajos fordításában.

Ára 120 lei és portó

Kapható: könyvosztályunkban.

sanak a konkordátumban biztosított, de még teljesítetlen egyházi jogokra. A német püspököknek ebben az őszinte és megalkuvástalan magatartásban meg kell látni úgy a Vatikán, mint a püspöki értekezlet arra irányuló jóakarátát, hogy ők a németországi ellentéteket alhidálni akarják. Ezt akarják azért, hogy a művelődésében olyan értékes német nép lelkileg egyesüljön, s hogy a növekvő kommunista veszélyekkel szemben annál jobban fölfegyverezve legyen. Sem Rómában, sem másutt nincs senki, aki ezt a magatartást félreérteni tudná.

A svájci Freiburgban megjelenő katolikus nemzetközi sajtóiroda közlönye, az úgynevezett „Kipa” a németországi kiegyenlítődések jelenségeiről sorozatosan hozza a közléseket. Ez a sajtóiroda is eddig igen éles bíráló állásponton állott a németbirodalmi nemzeti szocialista kormánnyal szemben. Most azt írja, hogy a fuldai püspöki értekezlet állásfoglalása legfőképpen a bolsevizmus elleni közös német egység kialakítására irányult. Időbelileg egybeesik vele a világi kormányzatnak az a ténye, hogy a katonai szolgálati időt megkettőztette, mely szintén a bolsevizmus támadása elleni fölkészülést jelent. „Alaposan föltehető, — írja a Kipa, — hogy a birodalom világi kormányzata és a püspöki kar között már előzőleg megörtönt az érintkezések fölvétele a kölcsönösen ható elvi álláspontok tekintetében.”

A „Kipa” aztán a külföldi német hitterjesztők frankfurti nagygyűléséről is tudósítást hoz, hol nagy ünneplésben részesítették a német nemzeti szocialista kormányt a bolsevizmus elleni világtörténelmi jelentőségű küzdelméért. Maga Berning osnabrückeri püspök volt az, aki ezért a külföldi missziók háláját tolmácsolta, s a német nemzeti szocializmus érdemeit „szokatlanul meleg” szavakkal kiemelte. A „Kipa” ezzel az összefoglaló mondattal zárja erről szóló tudósítását: „Kétségtelen, hogy a bolsevista veszély Németországban az általános egyházpolitikai helyzetet lényegesen megváltoztatta.”

A francia katolikusok milliós példányszámu nagylapja, a „La Croix” is úgy látja a helyzetet, hogy az eddigi kulturharcos szembenállások után „küszöbön áll a nemzeti szocializmusnak a 25 milliónyi német katolikkal való kibékülése. A birodalmi vezér úgy belső, mint külső politikai okokból egyházpolitikájában fordulatot készített elő.” A párizsi lap úgy tudja, hogy etekintetben Mussolini rábeszélései is hatottak Hitlerre, s Hitler már a július 11-iki osztrák-német kibékülés előtt biztató ígéreteket tett Mussolininek az egyházzal való kibéküléséről is.

Az Eden angol külügyminiszterhez közelálló *Daily Telegraph* berlini tudósítója közli,

A legszebb tánc

Írta: Nagyiványi Zoltán

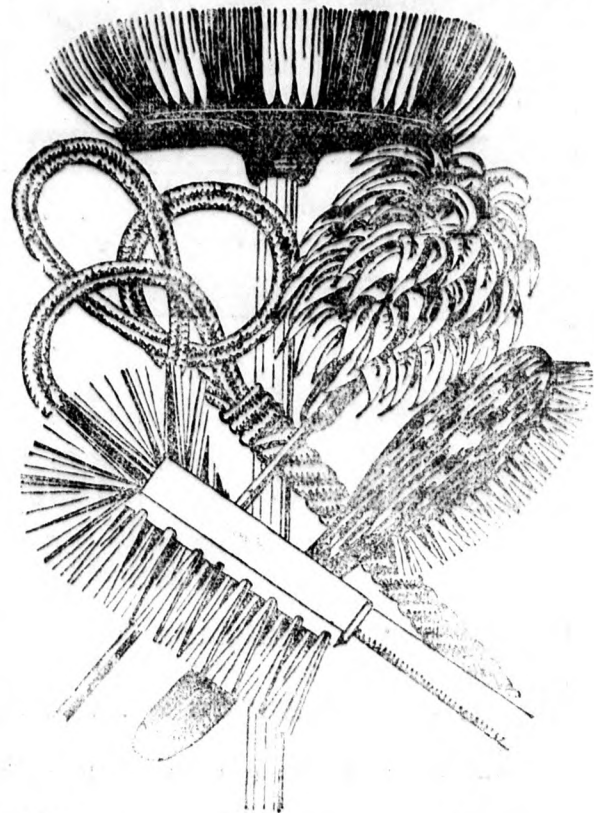
A hideg északi szél kegyetlen erővel zuhogt keresztül az ódon városon. Olyan lendülettel érkezett, hogy a bolthajtások kapuk fölött himbáló, remekbe készült, kovácsolt vas lámpatartók félelmesen csikorogtak és fent az öles emeleti ablakmélyedésekben himző dákák ijedten húzódtak be a teremserű utcai szobák mélyébe.

A szél vad táncban keringett a terjedelmes főtér renaissance házsorai között, vitte és szórta a havat, úgyhogy a legmakacsabb sétálók is felhajtott prémgallérral, az árkdok védelme alatt siettek tova. A vén falak között ma minden sietős, mert holnap lesz a megyebál, egy olyan este, melyről majd hónapokig lehet beszélni. A máskor nagyon ráérő patriciusok, megyei urak ma sietnek, ide és oda, hol minden téma a nagy este előkészületei, kellemes izgalmai körül forog.

A romantikus vidéki kastélyokban, címeres udvarházakban éppúgy, mint a városi előkelő polgárházakban az utolsó simításokat végzik azokon a fehér, rózsaszín és mindenféle pasztell árnyalatú selyem- és muszlincsodákon, melyekben a megyei és városi kisasszonyok az év legszebb estéjén tündökölni fognak.

Még egy fordulat a nagy álló tükör előtt,

A nagy takarítás pénztakarítás, ha szükségletét

Havranek-nél Bulevardul Regele Ferdinand 12 szerzi be.

70 éves cég. Saját műhely.

hogy Hitler vezérkancellár még berchtesgaden tartózkodása idején rendeletet dolgozott ki, mely a katolikus és protestáns lelkészek terhére kirótt büntetések elengedésére vonatkozik. Az angol félhivatalos Reuter-sajtóügynökség is hasonlóan hangzó jelentést hoz, s ezzel összefüggésben a németországi kulturharc befejeződéséről beszél.

Mindezek a jóhírek csakugyan a kiegyesztelődés útját jelzik. Ha igazaknak bizonyulnak, illetve a megindult folyamat csakugyan az eddig mutatkozó biztatóbb jelenségeket fogja erősíteni, akkor világtörténelmi jelentőségű kifejlődéseknek és eredményeknek lehetünk ismét a tanúi. A nemzeti és egyházi eszme újabb kiegyenlítődése lesz; az Itália és a Vatikán közötti lateráni béke mintájára egy újabb béke a néphűség és híthűség között.

még egy kis igazítás és a csoda egy napra a mamák megbízható keze alá kerül, hogy most már felesleges próbálgatásokkal valahogy gyürődés ne érje.

A nagyvendéglő hosszú sarokasztala ma korábban árul el, mint máskor, mert az óvatos táncosok holnapra takarékoskodnak az erővel. Az asztal egyik sarkán már csak kitarító legények virrasztanak, két vármegyei tisztviselő és a hadnagy. A cigánybanda a legtávolabbi sarokban reménykedik, — hogy hátha, hátha akad valami kis hangulat.

A hadnagy hintázva ül hátrahajtott széken, dus fekete haja minden lendületnél a hófehérre festett falat érinti és gondolkodik. Őt nagy szerelem hozta ebben az idegen északi városba. Most is Anna jár az eszébe, mert Anna gyönyörű. Valahányszor világoskék huszármüntében kíséri a szép leányt, olyankor a főtér emeleti ablakaiban megrezzennek a fehér csipkefüggönyök. Az öreg patriciusok viszont gyakran csóválják a fejüket, mikor a fekete fiú tuloldali szállásáról nem a gyalogjárón halad körben a nagyvendéglő felé, ahogy illik, hanem egyenesen nekivág a főtér jeges, havas, macskafejekkel burkolt, széles piacának, mert sietős a dolga. A hadnagy szereti a nótát és a hideg itálokat és ezt a cigány is tudja, mint ahogy a cigány rendszerint nyilvántartja az ilyen hatáskörébe eső fontos tulajdonságokat.

Különös emberek laknak ebben a gránic-

Palesztinába elindult az első hadihajó

Az olasz honosokat menekülésre szólította föl a jaffai konzul

Londonból jelentik: Louthamptonból pénteken indult el az első hadihajó Palesztina felé. A hajó fedélzetén egy gyalogos zászlóalj, egy tüzérségi zászlóalj és műszaki csapatok gyülekeztek, az első hadosztály vezérkari főnöke, Dill tábornagy főparancsnoksága alatt. A főparancsnok megérkezése után figyelmeztetni fogja az arabok vezetőit a békés megegyezésre és arra, hogy máskülönben végzetes veszedelembé sodorják országukat és népüket.

A rendőrség Jaffa egyik külvárosában titkos bombagyárat fedezett fel. Négy arabot letartóztattak. A Daily Herald tudósítója szerint az olasz konzul arra figyelmeztette az olaszokat, tartsák készenlétben utleveleiket, hogy szükség esetén bármely pillanatban elmenekülhessenek Palesztinából.

VEZÉRKÉP. SELET. „EXCELSIOR”-CALFA MOSILOR 78 BUCURESTI

SCHERK

Mindenkin segít és ön semmit sem tud róla?

Lotion Faciale Scherk

Tehát épp itt az ideje, hogy megismerje a Scherk arcvizet! Akkor az On arcbőre is rövidesen megjavul, teljesen tiszta lesz és olyan puha, mint a selyem. Próbálja ki azonnal! Üvegek à Lei 62'103'164'300'475'

ISCHERK - BUCURESTI

Negyvennyolcórás újabb szünet San-Sebastian ostromában

A város kommunista vezére végsőkéig való ellenállást akar. Bilibaot a baszkok fel akarják adni

San Sebastianból jelentik: A Havas iroda tudósítója közli, hogy Mola tábornok repülőgépekről rőpcédulákat dobott a városra. A rőpcédulák tudtul adják, hogy az ostromlók negyvennyolc óráig, vagyis vasárnap délig haladéket adnak a városnak. Felszólítják a külföldieket és a polgárságot, hogy hagyják el a várost. A francia követ is felszólította a francia alattvalókat, hogy meneküljenek. Körülbelül száz francia polgár vonakodik attól, hogy elhagyja San Sebastiant.

Ortega kormányzó a városban már nem ura a helyzetnek. Orondó kommunista vezér ragadta magához a hatalmat. Miután Ortega a tuszokat Bilibaóba szállíttatta,

Orondó új tuszokat fogatott le a polgárok közül.

A kommunista vezér kijelentette az újságírók előtt, hogy San Sebastian urai nem tárgyalhatnak a nemzeti csapatokkal a város feladásá-

ról. Szerinte olyan bőségesen el vannak látva élelemmel és lőszerrel, hogy hosszabb időn keresztül is kibírják az ostromot.

Bilibaóban is válságos lett a kormánycsapatok helyzete. A baszk nemzeti párt itt is a népfrent többi pártjaival szembekerült az a kívánsága, hogy adják föl a várost a nemzeti csapatoknak.

A toledo Alcázar védőihöz papot küldtek

Az eddigi jelentésekkel ellentétben a toledo Alcázar erőd védői még mindig életben vannak és az erődöt nem adták fel. A mint már tegnap jelentettük, a feladásra szóló felszólítást elutasították, ellenben papot kértek, aki nekik a haláluk szentségét földadja. A kormánycsapatok megengedték egy pap bemenetelét. Mialatt a pap és milicista kísérelje fehér zászlóval az erőd felé haladt, szünetelt a tüzelés. A lelkes három órát töltött az erődben és miután visszatért on-

nan, lelke mélyéig megrendülve számolt be tapasztalatairól. Csonttá soványodott férfiak, asszonyok, gyermekek fogadták, akiknek rövid misét mondott. Sokat meggyónatott közülük és megkeresztelt két kis gyermeket, akik a fogságban születtek.

— Kértem — folytatta a pap — hogy engedjék ki velem az asszonyokat, gyermekeket és a tuszokat — de azok azt felelték: „Mindnyájan inkább a halált választjuk, de nem hagyjuk el az erődöt!”

A madridi kormány külföldi repülőgépet — A nemzeti csapatok eddig hetet lelőttek belőlük

Londonból jelentik: A Times szerint a madridi spanyol kormány légi hadereje ötven külföldi repülőgéppel és pilótával szaporodott.

Burgosból jelentik: Az északi hadszíntéren a nemzeti csapatok hét repülőgépet lelőttek. A repülőgépek mérgező gázokkal is fel voltak szerelve. A diplomata testület nagy megütközéssel vette tudomásul, hogy a vörös hadsereg nemzetközileg tiltott eszközökkel harcol.

Olvassátok és terjesszétek a Magyar Lapok-at!

menti régi városban, gondolja a hadnagy, valahányszor a vendéglő cimereire néz. Minalunk a síkságon oroszlánok, griffek és bikák hívogatják a szomjas embert, itt pedig még a kocsmá fölé is galambok kerülnek.

— Meglátod, pajtás, Erzsikével megint baj lesz, — mondja a szolgabíró az asztalnál a másik megyei embernek.

A baj szóra felfigyel a hadnagy, ugyan mi baj lehet egy megyebálon, gondolja csodálkozva.

— Megint nem lesz a szupécárdáshoz táncosa, úgy, mint a múlt évben — folytatja a fiatalember — és mi kapjuk a szemrehányást. Nagyon csunya szegény.

Ha nem lesz, nem lesz — gondolja a katona, — Annának lesz és ettől a gondolattól olyan jókedve támad, hogy egyet füttyent a cigányok felé.

Azok erre a megszokott jelre vártak, addig nem mertek muzsikálni, mert ismerik a reglamát. A primás mosolyogva, lábujjhegyen előre lopakodik, féluton megáll, hátranéz és az egész banda halkán, finoman zendít rá a nótára, mely azt mondja, hogy — elvitték a szeretőmet piroscsákós huszárnak.

Minden pontosan úgy történt, ahogy azt a szolgabíró bejósolta. Erzsike anyja és fivére között ül a virágfüzerekkel díszített nagy patkó alakú asztal mellett, még néhány perc, azután a párok bevonulnak a nagy terebe, ahhoz az

egy táncoshoz, amelyért egyedül érdemes ide eljönni és neki még nincs táncosa. Erzsike hol sápadt, hol vérvörös és magában keserű szemrehányást tesz anyjának, ki a múlt évi szomorú tapasztalatok dacára ide erőltette. Majd megint csak legfeljebb olyan táncosa akad, kit utolsó percben a fivére fog nagynehezen keríteni. A csunya lányt nem szépíti a bánat és a perecek repülnek.

Vele szemben Anna vacsorázik, jobbán egy megyei ur és balján a hadnagy. A fekete fiu ma este óta tudja, hogy rendben vannak és a boldog emberek nagy gazdagsága fűti, mikor az asztalon át ránéz a sápadt leányra. Nem is olyan csunya — gondolja túlaradó érzésében és egy gondolat villan agyán keresztül. A halavány leány észrevette a fiu pillantását és reménytelenül hajtotta le fejét.

— Így lesz, vagy úgy lesz, — gondolja a hadnagy, aki lovas magyar létére a gyors elhatározások embere volt, — én megcsinálom. Néhány szót sugott a mellette ülő szép leány fülébe, ki nem válaszolt, de a terítéke mellett fekvő hosszuzáru sárga rózsával idegesen verdeste az asztalt. A fiu még a leány jobbán levő megyei urnak sugott a leány háta mögött valamit, azután felugrott. Határozott lépésekkel került meg az asztal és mikor a csunya lány előtt könnyedén összeütötte kis ezüst szalon sarkantyuját, az vérvörös lett, mint a rózsá. Csak arra tudott gondolni, hogy ennek a sarkantyu-

nak a csengése éppen olyan, mint egy finom kis karácsonyi csengelyének a hívogató zenéje. Ülve maradt volna, ha anyja titokban meg nem csípi a karját. Mikor félénken támaszkodott a feléje nyújtott férfi karjára, azt se tudta, hogyan fog a táncterembe kerülni.

A fő az, hogy igaz ügyben járok — gondolta vigan a katona és erős, biztos kézzel vont a remegő kezét izmos karjába.

A hadnagy a táncért is szerette a táncot, de azonkívül mindig az alaposan végzett dolgokat szerette és nem köszönt le a csárdásról. Mikor az összes ujrakat végigtáncolták, gyakran érezte, hogy Anna közelében van és hogy nem szabad haragudnia.

A hosszú tánc után Erzsikének egy tucat táncosa akadt, a katona pedig visszakerült Annához. Attól kezdve reggelig minden táncot együtt jártak végig, de a lány hallgatag maradt. Táncolt, de szavát nem lehetett venni.

Most már megcsináltam a bajt — gondolta a fiu, — viselem a körműt a lányét.

Mikor már világos reggel lekísérte a lépcsőn, mielőtt kiléptek volna a havas téli piacra, Anna hirtelen megállt, a haja gyökeréig elpirult és csak akkor szólt a fiuhoz:

— Az egész bálon az a tánc volt a legszébb — suttogta alig hallhatóan a hadnagy arcába — a magáé — tette hozzá, de gyengéden megszorította a kezét.

Ruhák festését és vegytisztítását
 a legjobb kivitelben
 olesón vállalja **VÉGH** ruhafestőgyár
 Oradea

Barcelonában tombol a terror

Barcelona, szept. hó.

Ha megírják valamikor a mostani szörnyű spanyol polgárháború történetét, ebben a könyvben, amely a *vér és iszonyat* krónikája lesz, bizonyára külön fejezetet kap majd *Barcelona*. Mert attól az emlékezetes délutántól kezdve, amikor ez év július 18-án Llano tábornok katonáinak kaszárnyáit a csendőrség és rendőrség télen szemlélődése közben megrohanta a fegyveres csöcselék s a barcelonai utcákat felverte a puskaropogás lármája, az egész spanyol földön nem zúdult egymásra annyi borzalom, mint itt s máig se tombol sehohol a terror, nem borzong a rémület az emberekben úgy, mint a katalán fővárosban.

Igaz, ha a barcelonai utcákon végigmenne valaki idegen, első pillantásra nem igen vehetné észre a mostani rémuralom jeleit. Templomokat már nem gyújtogatnak, mert *nincsen mit gyújtogatni*, a kolostorok lakóit nem lövöldözik halomra, mert az *apácázárdáknak és szerzetes-klastromoknak régen nincsenek lakói*. A terror első furiája kidühöngte magát akkor, amikor *darábokra törte a templomok oltárait, szöszkekeit s petróleummal leöntve meggyújtotta, az apácákat és papokat pedig százszámra gyilkolta le*. Most már ott állanak a rendőrök posztjukon az utcán, kétszűcsos tábori sapkában, amely közös uniformisa lett rendőrnek, csendőrnek s a milícia fegyveres embereinek. Az üzletek mindenütt nyitva vannak, igaz, vevő kevés fordul meg bennük, de reggeltől estig ott ácsorognak a puldok mögött a kereskedők, akiknek nagy konkurenciát csinálnak most az utcai árusok. Ezek a mozgóboltosok *négy-öt pezetért árulják a legfinomabb selyemingeket, női fehérneműket, áttört harisnyákat, s velük nem konkurálhatnak azok, akik maguk is pénzért vették a portékájukat*. Az utcára került selyemholmit ugyan ezek a derék közvetítő kereskedők azoktól a népfronti elvtársaktól szereztek be, akik a rémuralom első napjaiban végigjárták az előkelő üzleti negyedeket és roskadásig felpakolták a fényes szalónok minden drága portékáját.

Az új kormány felett is az anarchisták az urak

Az utcákon hangosan kínálják a polgároknak az anarchisták vörös-fekete színeivel, vagy a kommunisták sarlós-kalapácsos jelvényével díszített nyakkendőket s a szürke nemeztalpú papucsban járó utcai nép vásárolja is a pártnyakravatókat. A rikkancsok rekedten kiáltóva árulják az ujságokat, amelyekben naponta sűrűn jelennek meg a kormány különböző rendeletei, amelyek hol az ipartelepek katonai kézbe való átadásáról, hol a munkabérek szabályozásáról, hol az élelmiszerek árának maximumálásáról, vagy a mérnökök és technikusok állami szolgálatra való behívásáról szólnak. A rendeleteket mindenki elolvassa, érvényt azonban csak azoknak lehet szerezni, amelyek megnyerték a *forradalmi bizottságok tetszését*. Ma már az a helyzet Barcelonában és az egész Kataloniában, hogy a *jelenlegi kormány fölött is ezek a forradalmi bizottságok gyakorolják a tulajdonképpeni hatalmat s nem történhetik más, csak amit a egyes, tarka, politikailag isten tudja hányféle nemiségbe* bontották akarják. A belváros zűgöses sikátorain s az új városrészek széles sugárútain, nyolcszögletű terein egész nap szüntelenül száguldoznak az autók, amelyekre ríktó festékekkel mázolták rá a kommunisták és anarchisták három betűjét,

a CNT, vagy FAI jelet. A teherkocsikon fegyveres anarchista-csoportok cirkálnak s fegyverek nyulnak ki azokból a fényes luxuskocsikból is, amelyeket a páncélautókká alakított át a vörös milícia. A „páncélautó” úgy kell érteni, hogy a gazdag polgároktól, vagy az autógyárak képviselőitől raktárából eltulajdonított kocsik tetejére matracokat kötöznek s legtöbbször még az oldalán és hátán is ott díszel egy-egy tarka derékalj, *golyófogónak. Reggeltől estig, estétől hajnalig veszett túlköltséssel robognak ezek a karhatalmi autók a város egyik végétől a másikig, vagy egyik népfrontista kaszárnyából a másikba*.

Jog és törvény ismeretlen fogalmak

Az utcán esténként csak külön igazolvánnyal szabad járni s ezek az engedélyek kicsiben mutatják az egész spanyol népfrontot. A háromszoros szöveg alatt, amely tulajdonosát feljogosítja a szabad közlekedésre, ott díszel a népfrontban egyesült összes pártok különféle nagyságú és formájú pecsétje. Rajta van az *anarchisták két szervezetének, a gazdasági színezetű Sindicato Unico de Trabajadoresnek és a harci Gruppo Prometeo csoportnak, a kommunista Sindicat Obrernek, azután a Sindicat Agrícola de Rabassaires-nek, a szocialistáknak, a köztársaságvédő szövetségnek s még néhány pártnak a szigilluma*. Az utóbbi napokban ugyan megfogytak már az igazolványok

Kun Béláék receptje szerint...

A magyarországi kommün napjaira kell gondolnom, valahányszor elmegyek Barcelona hatalmas, nemzetközi szállodái előtt. Ott tanýáztak úgy a Hungáriában Kun Béla és társai, börtönök terrorlegényeikkel, ahogy itt megszállták a fényűzően berendezett, nagy szállodákat a népfront pártjai.

A valaha arisztokratikusan zárkózott, előkelő klubok termeiben, a roppant ablakok mögött süllyedő bőrfotójk öblében egész nap ott terpeszkednek, szivarjaikból pöfékelve, a szocialista milícia katonái. Papucsos lábukat a mahagóni asztalokon pihentetik, combjuk közé szoritják puskájukat s olvasgatják a baloldali front harctéri sikereiről szóló híreket, amelyeket oldalakon keresztül lelkendezve közöl a barcelonai sajtó. A hatalmas perzsaszőnyegek tenyérszerű lyukakat égettek az elhajigált szivar- és cigarettavégek, a tapétákba belelte magát a roszzagú füst, a selyem- és bársonyfűgönyök cafatai pedig olajmosokkal borítva hevernek a sáros parketten.

Ha lehet, még a csonkán ég felé meredő, felgyújtott és összerontott templomoknál is szomorúbb látványt nyújtanak Barcelonában azok a villanegyedek, amelyekben a gazdag polgárok virágos kertekkel körülvett házai állanak. A leeresztett zsugáterű épületeken is ott van szinte a rémület, amely a sötét szobákba húzódtott gazdáik arcát torzítja el minden autóröbögés zajára.

Mert nincs olyan hajnal, hogy a perifériákon néhány ismeretlen halottat ne találjanak a járókelők s ezek a borzalmasan megcsontított áldozatok mind az úgynevezett egyéni akciók során lettek halálukat. A hatóságok a tetesek után nem nagyon nyomoznak, a holttesteket beszállítják a sebészeti klinikára, s hogy tessék-lássék mégis tegyenek valamit, kitalálták a közszemlére tételnek egy egészen új módszerét.

pecsétjei és csak a kommunisták, meg az anarchisták bélyegzője kerül rá ezekre az írásokra, mutatva, hogyan került a szocialisták, meg a baloldali kispolgári pártok fölé egyre jobban ez a két szervezet.

E két szervezet „bizalmi” emberei diktálták a tempót a gyilkosságoknál. *Ők voltak az elsők, akik a barcelonai szörnyű incendium esővált a kolostorok és templomok tetejére hajították, ők találták ki, hogy az apácázárdák kriptáiból elő kell hozni az utcára a mumiakat s ezek a fekete-vörös démonok voltak azok, akik az utcák közepén a szentek szobraiból, képekből, összetört templomi padokból, szöszkekből és oltárokból rakott máglyák tüzeit a kopersókból kiemelt apácák holttestét magukhoz szoritva táncolták körül. Körülbelül ezeröttszáz pap és számtalan apáca halt meg kezük alatt s volt olyan nap is, amikor az egyik külvárosi telken harminc meztelenre vetkőztetett női holttestet találtak a járókelők*.

Ma már ezek a tömegvérengzések véget értek, de azért Barcelonában senkinek sem biztos az élete. *Törvény és jog ismeretlen fogalom itt, egyetlen gondolat uralkodik csak a hatalomtól megrészegült tömeg fölött: a bosszú*. Számontartanak mindenkit s ha a legjámboztabban viselkedő polgár multjában csak egyetlen momentum akad, amely azt bizonyítja, hogy *nem szimpatizál a baloldali fronttal, ez körülbelül annyit jelent, hogy halálos ítéletet már aláírták, csak a végrehajtás időpontja bizonytalan*. Éjszakánként ötös-halos csoportokban robnak végig a városban az anarchisták s kommunisták teherautói, hogy összefogdoszák, ágyukból rángassák ki a gyanúsakat s aztán valahol a külvárosi üres telkeken örökre elnémítsák őket. Nem feltétlenül szükséges politikailag megbízhatatlannak lenni a baloldali front szemében, hogy ilyen éjszakai expedíció során meghaljon valaki. Elég, ha a kereskedő pár hónappal ezelőtt felmondott alkalmazottjának, vagy a háziúr nézeteltérésbe keveredett lakójával, aki most gögösen hordja fején a kétcsúcsú, fekete-vörös sapkát. A személyes ellenségek csak annyit mondanak valamelyik milícia tanyáján, hogy ez vagy az a kereskedő, vagy háztulajdonos fasiszta s azon az éjszakán már megjelennek háza előtt a félelmetes terroristák teherautói.

A klinika kapuja előtt reggeltől estig csoportosul a nép, a tömeg szinte percekint megújul; asszonyok, fegyveres milicisták, bámészkodó munkások és a legyilkolt papok sapkáit viselő suhancok gyülekeznek s nézegetik azt a hatalmas láblát, amelyen üveg alatt apró, három-négy centiméter nagyságú képeket ragasztanak ki kora reggel. A képek emberfejeket ábrázolnak s látványuk borzalmassága meghalad minden fantáziát. A meggyilkolt és fel nem ismert halottakról készültek, csak az áldozat feje van rajtuk, de ezeket a szerencsétleneket még a saját testvérük se igen tudná agnoszkálni. A terroristák úgy végzik ki áldozataikat, hogy fejüket leszoritják a mellükre s tarkójukba eresztik a golyót, amely legtöbbszörre szétroncsolja a koponyát és az arcot is. Ha a golyó nem végez elég jó munkát, kövékkel, puskatussal zúzzák szét a kivégzettek arcát, vagy petróleummal öntik le s azután meggyújtják.

...Olyan világ van itt, hogy senkisé tudja: reggel nem nézegetik-e kíváncsian ezen az iszonyú táblán az ő felismerhetetlenségig összeroncsolt arcát.

G. M.

Megjelent a háborús regények legújabb remeke.

P. Markó Marcell O. F. M.

**Szibérián át
 a kolostorig**

193 oldalas könyv. Első oldalától az utolsóig felelősen érdekes.

Ara 60 lei és 10 lei portó

Kapható könyvosztályunknál

(Tudósításunk folytatása az első oldalról)

Madridban feldúlták a portugál követség épületét.

Londonból jelentik: Madridi jelentés szerint az ottani portugál követségnek Ali-kvandába kellett menekülnie, mert a követséget megtámadták a vörös csapatok. Ezek a csapatok behatoltak a követség épületébe. Azt a tisztviselőt, aki utjukat állta, elhurcolták magukkal és bizonyára kivégezték. Az épületbe még bennebb hatolva, revolverekkel kényszerítették az irattár kezelőjét, hogy adja át nekik az irattárt. Miután oda is bejutottak, az iratokat a szoba közepére halmozták és felgyújtották.

A liszaboni kormány hivatalos cáfolata: még a korábban elrendelt ostromállapotot is megszüntették.

Liszabonból jelentik: Hivatalosan cáfolják azokat a híreszteléseket, amelyek a portugáliai zavargásokról szólnak és bejáratk már a világsajtót. Portugáliában a legteljesebb rend van. Megszüntették még azt az ostromállapotot is, melyet pár nappal ezelőtt akkor rendeltek el, mikor két hajót a legénysége meg akart szökteni a spanyol vörösek megsegítésére.

Pár napon belül összeül a kisantant gazdasági konferenciája

Bucuresti. Saját tud. A Kisantant pozsonyi politikai konferenciája után a lapok értesítése szerint Bucurestiben összeül a Kisantant gazdasági konferenciája a román-jugoszláv-csehszlovák árucserforgalom fejlesztésére vonatkozó tervezetek megvizsgálására. A konferencia elnöke Teodorescu volt miniszter lesz.

A petróleumerdekeltség tiltakozott Pop Valér miniszternél a CFR szállítási tarifája ellen

Bucuresti. Saját tud. Ossiceanu, a petrolisták egyesületének elnöke audiencián volt Pop Valérnál a közbenjárását kérte a CFR igazgatótanács határozat megváltoztatására, mely szerint a benzín és valvolin szállítási díja 12 százalékkal, a parafiné 4 százalékkal, a motorin és petróle 25 százalékkal emelkedik. Ha ezt alkalmazták — mondotta — a petróleumipar szünetelésre lesz kárhoztatva, mert ezt a viteldíjat nem bírja el.

Piaci és kőrsdei árak

Az oradeai Mezőgazdasági Kamara hivatalos ártolyama: búza 390—400, rozs 270, tengeri 330, csöves ujtengeri 110—130, árpa 280, zab 260, széna 90—110, lóhere-lucerna 120—140, szalma 25—30, paszuly 470—490 lei.

Oradeai magánforgalom: búza 380, zab 250, árpa 280, rozs 270, ótengeri 330, csöves ujtengeri 110—120, korpá 250 lei.

Banati magánforgalom: búza 400—405, tengeri 300, zab 255, takarmányárpa 260, tavaszi árpa 290, korpá 250, muharmag 320, nagymalmi (30—70-es) liszt, zsákkal 760, lucernamag (kg.) 25, lóheremag (kg.) 28 lei.

Az oradeai piacon a buza ára 390 leire emelkedett. Más gabonaneműben a legutóbbi terménypiacon kötés nem történt.

Megjelent! Pintér-György:

A magyar irodalom-történet II. kötete

Ara 40 lei és portó.

Megrendelhető könyvosztályunknál, ahol az I. kötet is kapható.

A két könyv nemcsak az iskolák részére elsőrangú compendium, de csinos kiállításánál fogva, rendkívül alkalmas jutalomkönyv is.

VIGYÁZAT!

Még 2 nap! Ma é holnap!

CSAKIS MA, VASÁRNAP ÉS HOLNAP, HÉTFŐN
 újíthatja meg minden sorsjegyárusnál sorsjegyeit
AZ ÁLLAMI SORSJÁTEK
III. OSZTÁLYÁNAK
A HUZÁSÁRA,
 amely kedden, szeptember 15.-én reggel 9 órakor
 lesz a fővárosban, a Fundatia Carolban.

NE HAGYJA FIGYELMEN KIVUL EZT AZ ÉRTESTÉST
 A III. osztály az utolsó az október 15.-iki nagy végleges húzás előtt!

ÁLLAMI SORSJÁTEK

Németország az új locarnoi értekezlet határnapjának későbbi időpontra való halasztását kívánja

A német-orsz ellentétek angol megvilágításban

Londonból jelentik: A Daily Telegraph értesítése szerint Berlin tulkorainak fogja találni az új locarnoi tárgyalások október 19-ére való kitűzését. Ugyanis Ribbentrop londoni német nagykövet csak október második felében mutathatja be megbízó levelét az uralkodónak és így nem lesz elég idő a szükséges megbeszélésekre és a tárgyalások megfelelő módon való előkészítésére.

A Daily Telegraph azt is tudni véli, hogy Németország a Szovjet kivételével, bármely európai állammal kész megnehtamadási egyezséget kötni. Ahhoz azonban erősen ragaszkodik, hogy Szovjet-Oroszország ne vehessen részt a tárgyalásokon. A lap szerint Németország minfen bizonytalansággal ellenértéket fog követelni az új locarnoi értekezleten való részvételéért.

A francia gyarmatügyi miniszter lehetőnek tartja a volt német gyarmatok visszaadását

Párizsból jelentik: Moutet gyarmatügyi miniszter az „Information Financiare” tudósítójának kijelentette, hogy a gyarmatok Németország-

nak csak néhány nyersanyagot szolgáltatnak és nem is a legfontosabbakat. Így tehát csak egyszerű tekintélykérdésről volna szó, ha Németországnak visszaadnák a gyarmatokat. Ennek mar a béke megerősítése érdekében is meg kellene történnie, de csak abban az esetben, ha bizonyosak lehetünk Németország mélyeséges békeakarataiban. Az érdekelt lakosságok is meg kellene természetesen kérdezni, hogy hová akar tartozni és főképpen Kamerun lakosságának véleményét kellene okvetlenül meghallgatni. A miniszter ezekkel a szavakkal fejezte be nyilatkozatát:

— Gyarmati művönket odaállíthatjuk Németország műve mellé, nem kell félünk az összehasonlítástól.

Baia Episcopiei-kedvezményes jegyek
 kiadóhivatalunkban kaphatók

Julián barát az ősmagyarok között

Idén van 700 esztendeje, hogy az ősmagyarok nyomait kutató Julián barát utnak indult Ázsiába s meg is találta az ősmagyarok földjét. Budapesten a szent Domonkos-rend, a Credo-egyesületek és a Magyar Földrajzi Társaság most szoborral örökíti meg a tudós kutató emlékét. A szobor a Mátyás-templom, a Halászbástya és a régi pénzügyminiszterium közötti tereckére kerül.

Az a rettenetes csapás, amely a magyarokat 1241 tavaszán a Mohi-pusztán érte, nagy megdöbbenést keltett egész Európában. A menekülők leírásai, a tatár kegyetlenkedések rémségei lázas mozgalmat keltek minden európai népnél, de különösen az uralkodóházak közt. Ezekről a pusztító tatárokról az első hirt magyar szerzetesek hozták Európába. III. Honorius pápa hittérítő szándéka szerint ugyanis 1250 körül négy magyar dominikánus elindult Ázsiába, hogy a keresztény hitet terjesszék és megkeressék azokat a magyarokat, akik nem jöttek Almossal és Árpáddal a Duna-Tisza, hanem tovább mentek az Ethil (Volga) és a Jajk (Ural) folyók vidékére. A négy szerzetes három esztendőn át bolyongott a Fekete-tenger környékén s három el is pusztult közülük. Az egyik azonban, akit Ottónak hívtak, szerencsésen eljutott a Káspi-tenger vidékére, ahol azt a hirt hallotta, hogy a magyarok onnan észak felé, több heti járóföldre laknak. Ottó fráter sietett haza a jó hírről Magyarországra. Az volt a terve, hogy mielőtt kipihente magát, többemagával ismét utnak indul s megtéríti a visszamaradt s még bizony pogány magyarokat. Szándéka azonban nem sikerült. Megviselt teste nem bírta már az életet, hazaérkezése után hamarosan meghalt.

Richardus levele

Ottó barát utazásáról egy IX. Gergely (1227—1241) idejéből származó levél számol be, amelyben egy Richardus nevű barát tesz jelentést a pápának. Fehér György szerint ez a „Richardus szerzetes a prédikatori rend magyarországi vizitátora vagy komisszáriusa volt”. A levél igen eredeti módon Anonymus-szal, a *Gesta Hungarorum*-mal kezdődik, erre hivatkozván, mint a magyarok őshazájáról szóló első forrásra.

„A keresztény Magyarok tettei”-ben találta-tott, — mondja a levél, — hogy van egy másik, nagyobb Magyarországra, melyből a hét vezér népeivel kijött vala, hogy lakóhelyet keressen magoknak, mivelhogy földjük a lakosok sokaságát eltartani nem bírhatta. Kik is, miután sok országot bejártak és lerontottak, végre azon földre jövének, melyet most Magyarországnak hívnak, akkor pedig rómaiak legelőjének neveznek vala; melyet a többi földek közül lakhelyökiül választának, megdőlítván azon népeket, melyek akkor ott laktak vala. Holott végre első királyuk, szent István által a keresztény hitre térítették, az előbbi magyarok, akiktől ők származtak volt, hitelenségükben megmaradván, amint mai napig is pogányok.

Julián útnak indul

Ottó barát nyomdokait Julián barát és három társa követte. Pauler Gyula szerint utazásuk 1255—56-ra esik. Királyi meghatalmazásuk volt, mert IV. Béla nemesak pénzzel látta el őket, hanem meghagyta nekik, hogy ha a távol Keleten élő rokonokat megtérítették, ha lehet, vezessék őket a Duna vidékére. Van itt hely nekik elég. A négy barát a mai Balkánon keresztül utazott Konstantinápoly felé. Előzőleg barátságukat közönséges ruhával cserélték fel s szakálukat, hajukat pogány módra megnövesztették. Konstantinápolyból tengeri úton harminchárom nap múlva a Fekete-tenger keleti partjára, *Sychia* tartomány Matrica (ma *Taman*) nevű városába jutottak. Keresztény nép lakott ezen a földön, írásuk és papjaik görögök voltak. Fejedelmüknek a szóbeszéd szerint szav felelőse volt. Ezek közt a legfőbb ur-asszony jóindulattal fogadta a barátokat és ellátta őket mindennel, aminek csak hasznát vették. Innen tizenhárom napig utaztak a pusztában, amíg *Alaina* földjére, a mai *Kuma* és *Terek* folyók vidékére értek, ahol keresztények és pogányok vegyesen laktak.

Két barát visszafordul Magyarországra felé

Alaina utjáról a tatár pusztákon vitt volna az utjuk. De a tatároktól való félelem miatt ide már nem kaptak utitársakat. Egyébiránt is nagy nyomorúságban laktak itt hat hónapig, mely idő alatt sem kenyérük, sem vizen kívül más italuk sem volt. Az egyik barát kanalakát faragott és egyéb holmit készített, ezért kaptak imitt-amott egy kis kölest, ebből eldegéltek. Két társuk az kérte, hogy adják el őket, hogy az értük kapott áron folytatassák az utat, de mivel azok sem szántani, sem

örölni nem tudtak, nem akadt vevőjük. A nagy nyomorúság miatt eleséggel, kettyük visszafordult Magyarországra felé, Julián és Gerardus azonban nem akart elállni megkezdett szándékától.

Egynéhány pogány társaságban utra keltek ismét, most már csak ketten, a nagy pusztaságon keresztül. Harminchét napig mentek folyvást, miközben csak huszonkét hamuban sült kenyér volt az eledelük. Közben Gerardus barát is megbetegedett a sok nélkülözésben, úgyhogy társa csak nagy ügyvel-bajjal vitte ki őt a pusztából. Po-

Julián megtalálja az őshaza magyarjait

Most ismét szóról-szóra idézzük Richardus beszámolóját: „Azután Julián barát, aki maga maradt, nem tudván hogyan boldogulhasson, egy szaracén pap és felesége szolgáivá lón, ki Nagy-Bolgárországra vala indulandó, hova együtt el is jutának. Nagy-Bolgárország nagy és hatalmas ország, gazdag városokkal: de mind pogányok. Azon országban közönségesen beszélik, hogy nemsokára keresztényekké kell lenniök s a római egyház alá kell vettetniök, de napját, mint mondják, nem tudják. Mert így hallották böleseiktől.

Azon országnak egy nagy városában, melyből, mint mondják, ötvenezer harcos áll ki, a barát egy magyar asszonyra akada, kit azon földről, melyet keres vala, azon tájra adtak volt férjhez. Az megmaradása barátának az utat, melyen majd menjen, állítván, hogy két napi járóföldre magukat a magyarokat, kiket keres vala, kétség nélkül megtalálhatja. Mi így is történt. Mert megtalálá őket a nagy Ethil folyó mellett. Kik őt látva s hogy magyar, megértve, megkezdenek nem kissé örvendének, körülhordozván őt házankint és falvankint s keresztény véreik kiráivárol és országáról híven tudakozódnak. És bármint akar vala nekik akár a hitről, akár egyébről előadni, a legszorgalmasabban hallgatják vala, mivel nyelvék teljességgel magyar vala és megértik vala őt és ő azokat. Pogányok, Istenről semmi ismeretük nincs. De bálványokat sem imádnak. Földet nem mívelnek, lo, farkas és eféle húst esznek, létejet isznak. Lóban, fegyverben bővelkednek és igen serények a hadakban. Tudják a régiek hagyományából, hogy azon magyarok fölök származtak, de hogy hol vannak, nem tudják vala.

A tatár nemzet szomszéd velök. De ezen tatárok hadakozván velök, nem győzheték meg őket hadban, sőt az első csatában ők győzték meg azokat. Miért is feleiké és társaikká választták őket s így egyesítve, tizenöt országot pusztítottak el egészen. A magyarok ezen földjén találkozott a nevezett barát tatárokkal és a tatár fejedelem követel, ki tud vala magyarul, oroszul, kunul, németül, szaracénul és tatárul. Ki is azt mondaná, hogy a tatár sereg, mely akkor oda-öt napi járó-

gány utitársai is rájuk támadtak és majd hogy meg nem ölték őket, mert azt hitték, hogy sok pénz van náluk.

A harminchetedik napon a szaracénok (mohamedánok) földjére érkeztek, melyet Velá-nak neveznek. Bunday városába (in terram Sarracenum, que vocatur Vela, in civitatem Bundam). Itt is nagyon barátságtalanul fogadták őket, ugyanannyira, hogy még szállást sem adtak nekik, hanem a mezőn kellett hálókn esőben, fagyban. Julián koldulgatott alamizsnát a városban beteg társa számára is és kapott is ételt-italt itt-amott, „kivált a város fejedelmétől, ki megértvén, hogy keresztény, örömet nyujta neki alamizsnát. Mivel azon országnak mind fejedelme, mind népe nyilván mondja, hogy nemsokára keresztényekké s a római egyház alattvalóivá kell lenniök”.

Innen más városba mentek, ahol Gerardus barát meghalt egy szaracén házában, aki Isten nevében befogadta őket. El is temették ott, azon a helyen.

földre van, Németország ellen akar menni, hanem más sereget várnak vala, melvet a fejedelem perzsák pusztítására küldött. Ugyan ő munda azt is, hogy a tatárok földjén tul van egy nagyon számos nép, minden emberi fajnál nagyobb és magasabb s hogy oly nagy feju, hogy fejük testköz teljességgel nem látszik illeni s hogy azon nemzet országából kiszándékozik jönni, hadakozni mindazok ellen, kik ellenök állani akarandnak s pusztítani mindazon országokat, melyeket csak meghódíthatnak”.

Julián rövidebb úton tér haza

Julián mindezt megértvén, sietett vissza Magyarországra, mert attól tartott, ha netalán el találna halni, minden küzdélem füstbe menne, mivel sem egyedül nem boldogulhatna köztük, sem pedig magyarországi hittérítő társai nem tudnák, merre van a keleti testvér-nemzet.

Amikor vissza akart térni, „azon magyarok” rövidebb útra megtanították. A Volgán utazott nyugat felé, majd pedig Ruthén- és Lengyelországon keresztül tért haza Magyarországra. A Volgán tizenöt napig hajózott a modrivnok országán keresztül (transivit in fluvio regnum Morduanorum), akiről azt mondja, hogy igen kegyetlen, emberölő pogányok. „Ezek jósaiktól úgy értvén, hogy keresztényekké kell lenniök, küldének Nagy Wladimir fejedelemhez, mely velök határos ruthén föld, hogy küldjön hozzájuk papot, ki őket megkeresztelje. Ki is azt válaszolá: nem az én dolgom ezt tenni, hanem a római pápáé; mert közel az idő, midőn mindnyájunknak a római egyház hitvallását kell elfogadnunk és annak hatalma alá kell vettetniünk”.

Igy végződik a Richardus-féle levél. Más forrásból tudjuk, hogy Julián híradása nagy örömet keltett. Alig pihente ki Julián fáradalmait, több társával együtt újra elindult Oroszországon keresztül Nagy-Magyarország felé avval a céllal, hogy a tatároktól fenyegetett magyarokat elvezeti IV. Béla országába. Azonban Kievnél nem jutott tovább. Itt hallotta azt a rettenetes hírt, hogy Batu kán, tatár kán hadai megtámadták a magyarokat s csaknem az egész népet kiirtották, sőt egy levelet is kapott, amelyet Batu kán IV. Bélának küldött, meghódolásra szólítván fel benne a magyar fejedelmet. Julián tehát a tatár veszedelem rémhírével tért haza, amely pár évvel később valóra is vált.

Tudósok a Richardus-féle levél értékéről

A Julián magyarjairól szóló, írásban maradt hagyományok közül a Richardus-féle levél volt a legtöbb vitatkozás tárgya. Némelyek szavahihetetlenek, sőt merő koholmányoknak tartották, mások viszont a baskir-magyar kapcsolat elméletét állították fel belőle. Leghatározottabban Pauler Gyula, mondott fölötte ítéletet. „A magyar nemzet története szent Istvánig” c. művében. Pauler Richardus-levél adatait történelmi hitelességüknek fogadta el s belőlük a magyarság őshazájára és őstörténetére nézve azt következtette, hogy „a magyar és a baskir egy és ugyanaz a nemzet; a magyarok első ismert hazája a mai baskir földön, az ufai és részben talán az orenburgi kormányzóság területén volt; s ennélfojva a magyarok nemesak a baskirok szomszédjai, hanem maguk a baskirok voltak...” Vámbéry főleg földrajzi és történelmi szempontból kétségbe vonta a levél hitelességét. Mészáros Gyula, aki a baskirok földjének egy részét személyesen is bejárta, bizonyíthatatlannak mondja azt a tudományos feltételest, hogy a Keleten maradt magyarság nyomai a baskir népben található fel. Nagy Géza evvel szemben rámutat arra, hogy a hegyvidéki, tisztavéri baskirok közt Mészáros Gyula nem járt, csak a pusztai keresztvérvű baskirok ismeri. Ő maga a baskir-magyar rokonság mellett foglal állást. Akárhogy is dől el a baskir-magyar rokonság kérdése — ha ugyan valaha eldőlt —, az bizonyos, hogy Julián barát kétszer is roppant fáradalmak közt tette meg nagy utját s így megérdemli, hogy az utókor a dicsőség fényébe öltöztesse egyszerű alakját.

Fontos tudományos könyvujdonság!
Minden művelt embert érdekel!

ELETTARTAM és ÖREGEDÉS

Kivonat a tartalomjegyzékből: Az élettartam fogalma — a fajok élettartama öslényntani értelemben — Adatok az élettartamra — Az élettartam okára vonatkozó elméletek — Élettartam és testnagyság — Élettartam és törzsszármazási fejlődés — Szaporodás és élettartam — Anyagcsere és élettartam — A táplálkozás befolyása az élettartamra — Az egyének élettartama — Az átöröklés — Az öregedési elváltozások — Az öregedés kezdete — Az öregedés lényege és oka — Egyfélékép folyik-e le öregedés? — Az élettartam meghosszabbítása — Öregedés és megfiatalodás — A halhatatlanság — Az élettartam meghosszabbítása és a megfiatalítás — A halál — Pearl nézete a halálokokról — stb. stb.

Írta: Dr SZABÓ ISTVÁN, főorvos.
Előszóval ellátta: Dr GORKA SANDOR
egyet. tanár.
Ára: 220 lel.

Kapható: KÖNYVOSZTALYUNKNÁL.

HIREK

Központi szerkesztőség, kiadóhivatal és előfizetés felügyelői halya.

Oradea, Strada Regele Carol II. 5
ELŐFIZETÉS ÁRAK. Hétoldos: Egész évre 200 fillér, negyedévre 210, egy hónapra 70 fillér.
 Magyarországon: Egész évre 30 P. fél évre 25 P. negyedévre 15 P.
 Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepnap 26 fillér.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.
 Telefon: 27.

Felelősszerkesztő: **PEREDI GYÖRGY**
 Cluj-i szerkesztő: **dr. Sulyok István**
 Cluj, Pata. Unirii 13.

Kéziratokat csak akkor fogadjunk, ha azokat nem adtuk vissza. Csatlakoztatjuk a választásokra választásunk.

IDŐJÁRÁS. Az időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: mérsékelt északkeleti szél, erős éjjeli lehűlések, nappal változó felhőzet és lényegesen hőmérséklet, fölmelegedés.

Zürichi zárlat. Párizs 20.20 fél, London 15.53 egynegyed, Newyork 307, Brüsszel 51.85, Milánó 24.15, Amszterdam 208.25, Berlin 123.40, Bécs — schilling 56.50, Prága 12.08, Varsó 57.75.

Miért maradt el a jövő évre a „Székely Hét” Targu-Muresen. A muresmegyei Földműves Szövetség a következők közvételére kérte fel lapunkat:

„Mint ismeretes az augusztus 23—29 közötti időszakra kitűzött „Székely kiállítás” és a kiállítással kapcsolatos „Székely kulturális hét” elmaradt, mert a városi időközi bizottság az eleve kiadott engedélyeket aug. 13-án közvetlenül a kiállítás megnyitása előtt visszavonta. A kiállítás rendezőbizottságának, sajnos a rendelkezésére álló rövid idő alatt már nem volt módjában a kívánt miniszteri engedélyek beszerzéséről gondoskodni. A „Székely Hét” rendező bizottsága e hó 10-én délután a kiállítás megtartása ügyében véglegesen határozott. A rendezőbizottság elnökének, Máriaffi Lajosnak a királyi főudvarnagyi hivattal aug. 18-án történt személyes tárgyalása folyamán ugyanis a kiállítás időpontját a fővédnök trónörökös királyi öfenségének az országból való távolléte miatt a szeptember 15-ike utáni időt javasolták. A rendezőbizottság alapos megfontolás után elhatározta, hogy a kiállítást, sajnálatára, akkor már nem tarthatja meg, mert a szükséges helyiségek az iskolák megnyitása miatt többé nem állnak rendelkezésére. De elhatározta egyúttal azt is, hogy a kiállítást a jövő év nyár elején megtartja. Ezen elhatározásában, hogy a rendezéssel járó nagy munkát és tetemes költséget ismét vállalja, lényegesen befolyásolta az a körülmény, hogy öfelsége a királyi legkegyesebb engedélyjével Mihály nagyrajda ő királyi fensége a kiállítás védnöke. A rendezőbizottság nevében: Máriaffi Lajos.

Kitiltott könyv. Bucuresti. Saját tud. A külügyminisztérium megvonta a behozatali engedélyt F. a. k. a. s. Ernő: Tüszentő királyi című könyvétől, mert abban román államellenes propagandát lát. A közoktatásügyi miniszter elrendelte, hogy a tanfelügyelők kobozzák el ezt a könyvet az iskola könyvtárakból.

Antonescu szerdán Genfbe utazik. Bucuresti. Saját tud. Victor Antonescu kedden tér vissza Pozsonyból és szerdán Genfbe utazik, hogy résztvegyen a népszövetségi tanács ülésén, amelyet péntek délutánra hívtak össze.

Egy amerikai geológus autójával elgázolt gy gazdát Oradea mellett. Oradea közelében péntek délután két órakor halálosvégi autószerencsétlenség történt Osorheiu közszeg előtt az országúton. Hajdu István 73 éves gazdálkodó egy kosár szilvával a hátán, ballagott a falu felé a hegyről, amikor rendes országúti sebességgel egy autó közeledett az országúton. Az autó vezetője túlkolt az út közepén haladó embernek, de az úgy látszik, nem hallotta meg, mert nyugodtan továbbment az út közepén. Az autós vezető ekkor azt gondolta, hogy előtte haladó ember süket és azért oldalhajította a kocsi — eh ber pillanatban az autó előtt haladó Hajdu István is letért ugyanarra az oldalra s az autó elgázolta. Az autó utasai azonnal autójukra tettek a szerencsétlenül járt embert és beszállították az oradeai kórházba, aztán jelentkeztek a rendőrségen. Igazolták magukat, hogy amerikai geológusok s a missouri bányászati egyetem vezetői és tanulmányutra jöttek Romániába. Ploestibe az amerikai petróleumtársaság telepére. Kihallgatásuk közben jött még a hír a kórházból, hogy Hajdu István kiszabadult. Samuel Henri Stuart, aki az autót vezette, a rendőrség letartóztatta és szombatn reggel átadta az ügyészségnek s az autó másik utasát, C. Lyman szabadon bocsátották.

A román—német gazdasági tárgyalásokon megegyeztek a gabonakivitelben, most a petróleumkivitelről tárgyalnak. Bucuresti. Saját tud. Leon Gh., a Münchenben tárgyaló román bizottság vezetője, tegnap értesítést küldött az ipar és kereskedelemügyi miniszternek, hogy a tárgyalások kedvező mederben haladnak. Ezideig megegyezés létesült a román gabonakivitel kérdésében, amelyért Németország Romániának tízmillió márka értékű kvótát ad. Most a petróleumkivitelről folynak tárgyalások.

Két olasz diák megmászta a Montblanc egyik mellékcúcsát. Milánóból jelentik: Két olasz diáknak sikerült megmászni a Montblanc egyik mellékcúcsát, ahová eddig ember még nem jutott fel. Pietrasanta és Boccallatte turini diákok mászták meg a Montblanc du Tacul 4247 méter magas csúcsát.

Ötvenezer szellemi munkanélküli jelentkezett eddig. Bucuresti. Saját tud. A belügyminisztériumhoz eddig befutott adatok szerint a szellemi munkanélküliek száma megüti az 50.000-et. Ideszámították már a négy középiskolát végzett munkanélkülieket is.

Szabadkai színgazgató mellett foglalt állást a timisoarai Magyar Párt. Timisoara. Saját tud. Az itteni Magyar Párt foglalkozott a színház ügyével és egyhangulag Szabadkai József satumarei színgazgató mellett foglalt állást. Debreczeni István református lelkész indítványára. Debreczeni, mint volt satumarei lelkész igazolta, hogy Szabadkai színháza Satu-Maren komoly és nívó volt, rendszeres fizeti a színészeit és a közönség elismerését kivívta. A városi időközi bizottság szerdán dönt a magyar színház kérdésében. Ezért a magyar kulturális egyesületek küldöttsége már kedden felkeresi Coman Agoston időközibizottsági elnököt s a magyarság nevében kifejezésre juttatja a kívánást, hogy Szabadkai kapja meg a színházat.

A miniszter Samarianu Mihály író elnöklete alatt új bizottságot nevezett ki az oradeai munkakamarához. Az oradeai munkakamarához péntek délután miniszteri rendelet érkezett, amely azonnal hatállyal felfüggeszti a jelenlegi. Muth Gyula ipariskolai igazgató elnöklete alatt működő időközi bizottságot s egyben közli az újonnan kinevezett bizottság névsorát, melynek az elnöke Samarianu Mihály ismertnevű román író, a „Familia” c. szépirodalmi lap szerkesztője lett. Az új bizottság tagjai a következők: Elnök: Samarianu Mihály, Miniszteri delegátus: Muth Gyula ipariskolai igazgató, az eddigi elnök. Tagok: Chis Péter, Pop Alexandru, Crăciun Mihael, Moga Matei, Moțiu Gheorghe, Lágyi Mihály, Reju Gheorghe, Hențiu Ludovic. Az új bizottságból tehát úgy a Magyar Párt, mint a szociáldemokrata szakszervezet képviselői kimaradtak. A miniszter célja az új kinevezésekkel valószínűleg az volt, hogy a közeledő választásra az új bizottság meg tud talán egyezni a szakszervezetekkel.

* Mindazon mérgezési esetek leküzdésénél, melyeket romlott ételek okoznak — tehát főleg hűsmérgezés vagy gombamérgezés előfordulásakor — a gyorsan ható, természetesen „Ferenc József” keeservíz azonnali használata rendkívül fontos segédeszköz. Híres orvostudományi könyvekben felemlítik azt is, hogy a Ferenc József víz ölommérgezésnél, mint specifikus ellenszer, teljes mértékben beválik. Az orvosok ajánlják.

Baia-Maren elővigyázat nélkül szállítják a dinamitot. Saját tud. Nem mulik el hét, hogy ne érkezne nagyobbenyiségű robbanó anyag. A bányákban használt dinamiton kívül robbanó gyutacsokat hoznak vagonszámra, mert a magánybányáknak is a bányakincstár adja ki robbanó anyagot s a főlerakat itt van. Régebben a szállítás minden különösebb ellenőrzés nélkül folyt le. Csak nemrég adtak ki rendeletet hogy vidékre kizárólag csak kis mennyiségű dinamitot és gyutacsokat szállítsanak. A vasúti állomásokon azonban a kincstári üzemekhez való szállítás ellenőrzés nélkül történik s ez most majdnem szerencsétlenséget okozott a Szekereken, ládákban gyutacsot vittek a bányauzemekhez, de a Somesana fűrésztelep előtt az egyik láda megrepedt és a gyutacsok a földre estek. A járókelők irtózva látták, hogy a szekér kereke gyutacsos halad keresztül. A katasztrófát az a szerencsés véletlen akadályozta meg, hogy a kerek a gyutacs üres végén ment keresztül. Ha a töltött végét nyomja le, a kapszli felrobbant volna s vele együtt a szállítmány is, ami egész házasokat döntött volna romba. A gyutacs veszélyes ségére és érzékenységére jellemző az a tömegszerencsétlenség, amely a baltai francia aranybányában történt két évvel ezelőtt, amikor az egyik munkás csak fogával szorította össze a kapszlit és már elült s felrobbantotta a közepben levő öt kiló dinamitot, amely három bányászt megölt. Ha a bányakincstár nem alkalmaz több elővigyázatosságot, a mulasztás előbb utóbb katasztrófát idéz elő.

ARRÓLA VÉDJEGRŐL ISMERI FEL

Gütermann VARRÓSELYMET

A szövetet mindig nagy gondal választja ki, tehát a varráshoz se használjon akármilyen cernát. Kérülje el a folytonos javítgatást. Használjon csak is Gütermann gép- és gomblyukselymet.

* Macalik Gabriella zongorművész tanítását szeptember hó 15-én kezdi meg. Str. Ep. Pa-vel 6. szám.

Nemzetközi tolvajok aranyrudakat helyeztek el pesti orgazdáknál. Budapestről jelentik: A budapesti főkapitányság még a múlt héten rádiogrammot kapott Bucurestiből és Szófiából, hogy nagyarányu betörések és ékszerablások történtek, amelyek tettesei Budapest felé menekültek. Az utóbbi időben a magyar fővárosban is történtek hasonló esetek és a rendőrség megállapította, hogy a betörők tömör arany és ezüst rudakat, azonkívül nagy értékű ékszereket helyeztek el különféle orgazdáknál. Tizenhat orgazdát letartóztattak és a jelek szerint rövidesen hurkora kerülnek a nemzetközi betörők.

A bíró kipróbálta a börtönt. Pittsburgból jelentik: A városi bíróság egyik tagját a büntető-törvényszék elnökévé választották. A rendkívül lelkiismeretes bíró állásának elfoglalása előtt egy hétre bezáratta magát a börtönbe. Kijelentette, hogy ezt az egyheti fogságot szükségesnek tartja ahhoz, hogy kellő tapasztalatok alapján althassa el tisztségét.

Kikből lehet Anglia királynéja. Londonból jelentik: Az angol közvélemény állandóan élénk figyelemmel kíséri az eladósorban levő királyi hercegnőket, akik VIII. Eduárd király esetleges házassági szándékainál számításba jöhetnek. Mint emlékeztetés, azok a körök, amelyek jóformán állandóan foglalkoznak az angol király házasságának tervével, ismételten kapcsolatba hozták az uralkodót Alexandrina dán királyi hercegnővel, X. Keresztély dán király fivéré, Harald herceg leányával, aki azonban rácafolva minden róla terjesztett házassági kombinációra, éppen a napokban tartotta eljegyzését Castell-Castell Alfréd Luitpold bajor gróffal. A Daily Express a dán hercegnő eljegyzése alkalmával most névsorba foglalja az európai királyi hercegnőket azzal a megjegyzéssel, hogy azok közül bármelyik Anglia királynéja lehetne. Ezek a hercegnők a következők: Kyra orosz nagyhercegnő, Cyrill nagyherceg leánya, Adelheid-Etelka főhercegnő, II. Ottó testvérhuga, Katalin, Eugénia és Irén görög királyi hercegnők és Cecilia Hohenzollern hercegnő.

Szűz Mária nevenapja Oradeán a Katalin-telepen. Szeptember 13-án délelőtt 10 órakor dr. Lestyán Endre prelátnak-kanonok főpapi szentmisét és szentbeszédet mond. Szentmise alatt áldozás. Mise után körmenet. Délután fél 4 órakor gyermekünnepség a kultur otthonban.

Hatos ikrek. Newyorkból jelentik: Speichinger Fülöpné, missouri nő hatos ikreknek adott életet. A csecsemők közül csak egy ötkörös lányka maradt életben. Az anya kitűnően érzi magát. Ez volt az első hatos szülés Amerikában.

Halálozások Oradeán. Kakóc Istvánné szül. Máthé Zsuzsánna 37 éves korában elhunyt. Temetése vasárnap délután 4 órakor lesz a salausi gyászháztól. Hajdu István 73 éves korában elhunyt. Temetése vasárnap délután lesz Osorheiu. Radnai Bernard nyug. CFR tisztviselő 88 éves korában elhunyt. Temetése vasárnap délután háromnegyed 6 órakor lesz a Haller utcában (Erdélyi „Concordia”).

SOK TIZEZER
megelégedett vevő bizonyítja hogy a
„ZEPHIR“
kályha az összes kályhák között a
LEGJOBB

10 kgr. fával fűt egy normal szobát 20 órán át.

Gyártja: **Szántó D. és fia, Oradea**
Kapható mindenütt. Kérjen díjtalan arjegyzéket.

Mit követelnek a köztisztviselők? Targu-Mures, Saját tud. Az ardeali és banati közhivatalnokok egyesülete közgyűlést tartott a városban Roșca Petru közigazgatási felügyelő elnökletével. A közgyűlésen túlnyomólag köztisztviselői kári kérdéseket tárgyaltak, de elhangzottak támadásszámba menő kijelentések is a kisebbségi tisztviselőkkel szemben. Többek között dr. Păltineanu Grigore, trelecaune vármegye tisztviselőinek kiküldöttje „A közigazgatás és nemzeti román problémák az elszékelésített részeken” címmel tartott előadást, amelyben többek között a következőket követelte: Ne nevezzenek ki egyetlen kisebbségi tisztviselőt sem. Szüntessék meg a közbirtokosságokat, tiltsák meg az állami tisztviselőknek a vegyes házasságot. Marina maramuresi kiküldöttje azt fejtette, hogy a köztisztviselők túlnyomó többségét az ókirályság területéről nevezik ki, követelte, hogy a politikai szempontok a jövőben kapcsolódassanak ki a közhivatali életből és kinevezések az ország minden részéből egyenlő arányban történjenek.

* **Horváth Nusi zongorapedagógus** külföldi utjáról hazatért. Külön felhívom a szülők figyelmét, hogy a növendékek oktatásával nem csoportosan, hanem lelkismeretesen külön foglalkozom. Kizárólag a budapesti Zeneakadémia mintájára. Beiratkozások délelőtt 9—12-ig. Oradea, Regele Carol 13.

* **Láposy Erzsébet zenetanár** (Str. Si-meon Stefan 20.) A legmodernebb pedagógia szerint tanít kezdő és haladó növendékeket. Speciális ritmus és hallásfejlesztő gyakorlatok. Szakszerű elméleti oktatás. Az intézet könyvtára alkalmas nyújt a magasabb osztályú növendékeknek az „a prima vista” játék elsajátítására. Díjmentes kamarazene és zenekari órák. Felőttek részére külön tanfolyam. Tanórák délelőtt, délután és este. Mérsékelt tandíj. Internacionális tanterv, a világhírű zeneszerzők műveiből összeválogatva a tanulók egyéniségéhez alkalmazva. Beiratások egész éven át.

Függőnytisztítás közben összeégett egy orvos fiatal felesége. Timisoara. Salát tud. Engels Béla dr. fogorvos fiatal felesége nagymosást tartatott villájuk mosókonyhájában, s ugyanott ő maga függőnyt tisztított a tűzhely közelében. Mellette állott a benzines üveg, amely megtelt benzingázzal s valószínűleg egy kipattanó szikrától felrobbant. Dr. Engelsné ruhája tüzet fogott s arcán, kezén, lábán összeégett. A függőnytisztításnál segédkező Runde Mária házmesterné s annak Magda nevű leánya is égési sebeket szenvedtek. Az orvos feleségét eszméletlenül szállították szanatóriumba, ahol megállapították, hogy állapota nagyon súlyos, mert az égésen felül idegsokkot is kapott. Runde Mária és leánya rövidesen elhagyhatják a kórházat. Dr. Engelsné vérértőmlesztéssel próbálják megmenteni, a szükséges vért a fiatalasszony édesatyja, Ecker József műépítész szolgáltatta.

Az „Utunk” c. kiváló aszketikus folyóirat szeptemberi száma megjelent. A tartalomról kiemeljük a következő szép írásokat: Csávossy Elemér S. J.: Tóled született... Dr. Weiser Ferenc: Veni Sancte Spiritus. P. Charles S. J.: A vér és bor misztériuma. Max Schmid S. J.: Eljünk Isten előtt, Pintér József: Amire a hangya tanít, Dr. Csapó György: „A Szűz neve...” Endrődy László S. J.: A lelkiismeret a lelki élet szolgálatában. Franz X. Esser S. J.: Amilyenek Isten elgondolta az embert. G. L.: Öröm, Csakó György: A véres kéztől — az apácáfátyolig. — Kérdeztek? Felelünk. Irodalom. A magas színvonalu, igen értékes folyóirat megrendelhető könyvosztályunknál. Ára egész évre 175 lei. Egyes szám ára 18 lei. Mutatványszámot készségesen küld könyvosztályunk.

* **Gyomor-, bél-, vese-, máj- és epehólyagbeteg** szívesen isznak reggelként egy-egy pohár természetes „**Ferenc József**” keserűvizet, mert annak hatása gyors és biztos, enyhe és kellemes. Az orvosok ajánlják.

SPORTHIREK

Oktober 4: Románia—Magyarország. Bucurestiből jelentik: A labdarugószövetséghez befutott az MLSz válasza, amely elfogadja az október 4-ére tervbevert román—magyar labdarugómérkőzést. A szenzációs és nagy érdeklődéssel várt sportesemény tehát megvalósul. Most már csak a játékvezető személyének kijelölése és anyagi részletkérdések elintézése vár megoldásra.

RIPENSIA—CRISANA ORADEAN. Vasárnap délután 5 órai kezdettel a Crisana a Ripensia csapatát fogadja a Károly pályán. A mérkőzés kimenetele teljesen nyílt, a hazaiak ugyan erősen bíznak a Crisana győzelmében a bajnokságot vasárnapi 4:0-as veresége után. A nagy izgalommal várt találkozót M. Petrescu vezeti.

KÉT ÚJ USZÓVILÁGREKORD EGY VESZÉLYES NYEN. Kopenhágából jelentik: Az aarhusi nemzetközi uszóversenyen, amelyen a dán királyi pári is megjelent, két új világrekord született meg. A 400 m-es hátúszásban Kiefer USA 5 perc 13.4 mp-cel a múltnak adta át Kojac USA 5 p. 16.4 mp-es világrekordját, Nida Senfi holland bajnok pedig 1 perc 15.4 mp-re javította a néhány nap előtt Kopenhágában felállított 1 p. 15.7 mp-es világrekordját a 100 m-es hátúszásban.

Finn magasugró reménység. Helsinkiből jelentik: A Iyváskälában tartott atlétikai versenyen a fiatal finn Kalina 201 cm-rel nyerte a magasugrást.

Egy évre felfüggesztették Owens versenyzési jogát. Newyorkból jelentik: Az amerikai atlétikai szövetség határozatlanul kimondta, hogy Owens versenyzési jogát egy évre felfüggeszti. A felfüggesztésnek csak formai jelentősége van, mert a kitűnő néger versenyző már hivatalosan is bejelentette, hogy profi lesz.

Hetvenöt éves a Braşovi Torna és Sportegyesület. Braşovból jelentik: A legrégebbi szász sportegylet a KSTSV szombaton és vasárnap ünneplő megalapításának hetvenöt éves évfordulóját. Braşov sportja sokat köszönhet az érdemes egyesületnek, amelyet jubileuma alkalmából sok társaság üdvözölt. Szombaton és vasárnap az olimpia pályán atlétikai, valamint a Redout termében diáztorna számok lesznek.

Kárpáthy magyar olimpiai bajnok és az újpesti birkózók Clujon, Baia-Maren és Satu-Maren vendégszerelőinek. Satu-Mare. Saját tud. A baia-mare-i Phönix sportegylet kezdeményezésére tárgyalások indultak meg Kárpáthy magyar olimpiai bajnok, valamint az újpesti birkózó gárda között, amelyek eredményeképpen sikerült lekötni őket három estélyre. A megálapodás értelmében október 24-én Clujon, 25-én Baia-Maren és 26-án Satu Maren birkóznak Kárpáthyék.

Vulturii-Sasok turista egyesülete folyó hó 20-án, vasárnap közlikánatra ismételtlen megrendezi a megye legszebb része megtekintésére a Baitai kirándulást. Meglátogatják az Ószi pompájában üsző csodás természeti szépségek közül a Bihor kaput, a Crişul folyó eredetét, a Ripp-Rip barlangot, Schmidt-szorost, akinek még nem volt alkalma gyönyörködni megyénk e gyönyörű részében most alkalma nyílik arra. Indulás reggel 5 órakor. Részvételi díj: tagoknak 122 lei, vendégeknek 142 lei. A résztvevni szándékozók jelentkezzenek minél előbb, mert csak korlátozott számú hely áll az újabban jelentkezők részére. Jelentkezni lehet az egyesületi irodában, Dr. Lazar Aurel-utca 14. sz., Mocsáry Sándor írógépésznél, Bul. Regele Ferdinand 13. Telefon: 693. és Gyenge István ékszerésznél, Str. Alexandri 12. szám.

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI ORADEA.
„Serviciul Financiar”,
ad Nr. 37950—1936.

PUBLICAȚIUNE.

Noi, Președintele Com. Interimare a Mun. Oradea, prin prezenta aducem la cunoștința publicului Municipiului, că deciziunea Com. Interimare adusă în ședința din 10. Sept. 1936, sub Nr. 37950—1936, referitoare la modificarea bugetului Primăriei aprobat pe exercițiul 1936—1937, în baza disp. Art. 211, din Legea Administrativă este pusă la vederea publică de 10 zile cu începere de la 11. Septemvrie 1936, în camera Nr. 29, parter a Primăriei în care timp cei interesați o pot cerceta în cursul orei orielor oficiale și în care termen pot să înainteze eventualele lor observațiuni. Oradea, la 10. Septemvrie 1936. Președintele Com. Interimare: Bleda. Secretar General: Dr. Voștinar.

Egyre megismétlődnek a földrengések egy banati községben

Egy ház sem maradt épen. — Csapás, csapás után érte a lakosságot. — Csak a szabadban mernek aludni az emberek. — Füstszagot kaptak a víz

Timisoara. Saját tud. Az emlékeztetés vasárnapi földrengés után, állítólag, többfelé kisebb-szerű földrengéseket észleltek. Bizonyosat azonban nem lehet tudni. A földrengésjelző állomás nem működik, sőt nincs is kilátás rá, hogy egyhamar újra működésbe helyezzék. Csak nemrégiben számolt be ugyanis egy bucaresti jelentés arról, hogy a cernauti és clujii állomások után alighanem a bucaresti is hamarosan megszüntetik, miután nincs rá fenntartási költség.

A közeli Sanmihail-roman községben a földrengést vasárnap óta többször érezték, sőt kihatásai egyre jobban szembetűntek. A község lakossága azóta teljesen elvesztette a nyugalomát. Valóságos pánik lett úrrá a község fölött. A községben már nincsen egyetlenegy épenmaradt ház sem s az emberek további eseményektől tartanak.

Bain Lázár volt rendőrfelügyelő, aki egy ideig testvéröccsénél tartózkodott Sanmihail-roman községben, még arra is utal, hogy már-már Isten büntetéséről beszélnek az emberek: csapás csapás után éri őket. A Banatban graszszáló sertésvész következtében ugyanis úgyszólván valamennyi sertés elpusztult a községben s a lakosságot nagy károsodás érte. Ezenfelül az idei termés is rossz volt. A buza megüszkösödött és harminc százalékban hasznavehetetlen. Egyidőben a falu lakosságát a Bega partján lehetett látni: most a búzáját. Községbeii buzéért alig kapni háromszázhusz leit.

Es most jött a földrengés. Vasárnapról csütörtökig mindennap megismétlődött a földrengés. Lelegerősebb volt a csütörtökön. Reggel négy órakor érezték először, de hat óráig újra és újra jelentkezett. Az emberek kifutottak az ut-

cákra s azóta is csak a szabadban mernek aludni. A földrengések minden házat megrongáltak. Repedések és szakadások látszanak a falakon. Az iskola falai annyira megrepedtek, hogy a tanteremben felős tartózkodni. A paplak annyira megrongálódott, hogy Maschovescu görögkeleti plébános a csűrben alszik. Ugyanilyen a községháza, meg különösen a „nagy-kocsmá” épülete, amely teljesen megrokkant. Érdekes különben, hogy a vályogfalú házak ellenállóbbak s ezekben csak a vékonyabb közfalak repedeztek meg. Az újabb téglaházak ezzel szemben aránytalanul nagyobb károkat szenvedtek.

Bain Lázár volt rendőrfelügyelő elmondta, hogy a csütörtöki földrengés alatt ő volt az egyetlen ember a népes községben, aki a szobában, ágyában maradt. *Négytől hét óráig d-lálandón hallotta a földalatti morajlást, amely a földrengést kísérte s amely időközönként valóságos dübörgéssé vált.* Bain öccsének udvarán a csütörtöki földrengéskor *elvezhetetlenné vált a kut vize.* Erős füstszaga van a víznek.

A Sanmihail-roman községben közelében lévő falvakban: Sanmihail-german, Utvin és Sacalaz községekben is állandóan éreznek földrengést, csak még sem okozott annyi kárt, mint az előbbiben.

Raktárunkon lévő

siremlékek

minden elfogadható áron eladók.

VEISZLOVITS I. Oradea, Bul. Regele Ferdinand 13. az udvarban.

VÁNDORLÁS KÖZBEN

Ma: Adai Zwof

A világot sem akarom őket sértegetni. Ha maliciózus vagyok velük szemben, nem a rosszakarat teszi, hanem ők tehetnek róla: miért szolgáltatnak annyi kedves, vagy tragikus helyzetet komikumot, hogy a magányos vándor elmosolyodjon rajtuk? Ezek óta vándorolok magányosan. Figyelem az embereket, ha van időm rá s ha megjegyzek egy-egy alakot, nem tudom kitörölni emlékezetemből. Egyideig eszembe sem jutnak, aztán hirtelen, néha két-három év, néha két-három hét távlatából felbukkannak előttem s olyan világosan látom őket, mintha most ültem volna velük szemben. Nagyon sok csak típus. Másutt is megtalálni őket, de ahogyan belém rögződtek, a különös körülmények, az érdekes környezet, s a minden eseményhez más emléket ébresztő érzések épp olyan fontosak velük kapcsolatban, mint ők maguk, az alakok.

Kezdjük talán egy olyan esettel, amelyben nincsen minden rossz szándékom ellenére sem semmi malícia. Az anyáról és fiáról van szó, akik minden csütörtökön és vasárnap este megjelentek a fürdőhely koncertjein. Ez egy nagy, havasok közötti üdülőhelyen történt, ahol esténként a korzón a friss és éles levegőben tolongott a nép. A kávéházak végig zsúfolva voltak, friss és vidám emberek, fiatal férfiak és nők járkalnak ide-oda, vagy ültek feketekávék, borok, sörök mellett, hogy gondtalanul ne törődjenek az étellel, hanem átadják magukat a nyaralásnak, a szabadságnak. De nemcsak fiatalok voltak ilyenek. A munkából fáradt öregek igen vidám nevetése néha túltett a többiekén. Ezek az estelek pogány ünnepek, örömműveket bélyegét viselték magukon, az emberek minden jókedvük mellett is kegyetleneknek látszottak, a maguk hátatartalan, gondtalan kitérülésében. Aztán meg durvódnak és önzőknek is, akik két kézzel kapkodnak az eléjük tárul szépségek után s akiket bizonyára megrendített volna, ha ezekben a percekben egy nyomorékot, sebesültet, vagy egy elesettet látnak. Nem volt még féktelen a színes játék, a levegő se engedte volna, a magas hegyek és a sötét fenyőfák csak egy bizonyos határig engedték szabadjárta az embert. Aki ilyenkor éjszaka az ő birodalmukba bemenéskedik, azon a fénykörön túl, ahol a fürdőhely lázas élete lefolyik, azt megbüntetik: az erdei éjszakák, a havasok, hegyek sötétje titokzatos és misztikus. Ott a fényben szabad az élet. Ott égnek a villanylámpák, van autós, vasúti, de az erdei éjszaka nem enged magával játszani.

Egyszóval a tömeg örüli és minden csütörtökön és vasárnap a kávéházak zenekarain kívül megszólalt a fürdőhely fuvószenekara is, klasszikus darabokat játszottak. Megfigyeltem, kik a hallgatók. A közég „öslakosai”, öregurak, katonák; de csak egy-két percet a sétáló. A koncerteknek csak két állandó látogatója volt, az első sor első két székén ültek: az anya és fia. Az élet körülöttük vidám volt, szélesen kirobanó, férfiak, nők barnára sülvé, a fiatalok dobogásától hangos a levegő: ők ketten egyedül és feketén. Az anya hatvan év körül járhatott. Minden édesanya arca szép, de ezen valami különös sugárzás vonult végig. Mikor először láttam a fia nélkül, nem értettem, hogy mi ez. Amikor megláttam a fiút, rájöttem azonnal. Egy majd két méteres deszkavékonyágú, csupakéz, csupaláb, zöldesen sápadt, szemüveges fiatal ember volt, nagy nevető szemekkel, de rá volt írva arcára és alakjára, hogy eljegyezte magát a halállal. Ott volt a bélyeg rajta letagadhatatlanul: minden megvan benne, kivéve az életörömet. Ismerik ugy-e ezeket a fiatalokat? Aki félrevonulnak többi társuktól, mikor azok játszanak, akik nem értik, mert hiányzik belőlük az élet sava, milyen jó az fáradtra rohanni magukat, vagy kipirulva mászni a hegyre, prüszkölve nyelni uszák közben a tenger vizét, akik fáradtak és szomorúak, mert nem tehetnek róla: hiába. Ez a fiú se az élet számára született. Nem lehetett több huszonöt-

huszonhat évesnél. Így aztán megértettem, mi sugárzott oly fájdalmasan az anyja arcán. A gyermekét féltette. Látszott rajta, hogy szeretné biztosítani látni életét, szeretne ügyelni rá, minden lépését segíteni s közben érzi visszavonhatatlanul, hogy mégis előbb fog meghalni, mint a fia, mert ez a természet rendje. Láttam a rémületet szeméből, amikor fiára nézett, amikor mellette sétált: Istenem — mondták ezek a szemek, — mi lesz belőle, ha nem áll mellette az anyja, aki erős és határozott aszszony volt. Nem volt ebben a nőben semmi az oroszlanok vagy más állatok kölykeiket védő brutalitásából. Egyszerűen tudta azt, hogy ez a fiú elveszett. Tudta, hogy amíg mellette van, a fiú addig mosolyog és gyámoltalan életének addig van biztos útja. Láttam, hogy a saját életét akarta volna meghosszabbítani, hogy feláldozta volna minden porcikáját ezért a szegény gyermekért, akiből nem lesz ember soha. Ott ültek egyedül minden alkalommal s komolyan, kitarotán hallgatták a zenét. A zenekart a közég tanulója vezette, a muzsikuskok mesteremberek, fiatal diákok és parasztok voltak. Ők is felolvadtak a zenében, amit játszottak. Wag-

ner, Beethovent, Verdit, aztán régi, a békevilág ismerőinek szívét megmozgató, kedves dallamokat, indulókat. Komolyan vették, tetszett nekik. A két ember ott az első sorban ugyanilyen komolyan vette a fürdőhely zenekarának akkordjait. Alázatosan odaadták magukat a hangoknak, halálisan komolyak voltak, mert zene volt, amit hallottak, nagy mesterek alkotászenik mesterművei. Egy másik világ üzenetét hozta nekik, azét a világot, amelyben ők élnek, nem azt, amely körülöttük mozog és kegyetlen.

Mert ismétlem, a fürdőhely zajos volt, a fiatalok és a pihenni vágyó öregek fűtyültek Wagnerre és Verdire és itták a maguk feketekávéját, whiskijét, nagy krigli söröit, hallgatták a táncmuzsikát, hallatlanul nagyokat nevettek, állandóan lökdösődtek, elfelejtették minden bánatukat, nem törődtek azzal, hogy száz méterrel, odébb a községben betegek és nyomorultak is vannak, hanem arra gondoltak, hogy holnap reggel vörösen és diadalmasan felkel a nap és finom szellők fogják megregettetni a bokrok és a fenyők ágait. Nem gondoltak arra, hogy van olyan este is, amikor nem gyullad ki a fény.

Aztán minden este láttam még anyát és fiát, ők is ott sétáltak a korzón. A fiú, mint egy gombostűvel összerakott lándzsa, úgy magaslott és hajladozott ki a tömegből, az anyja pedig, (finom úri dáma!) szívetfacsaróan mosolygott s én nem mertem feléjük nézni másodsor, mert minden alkalommal a torkomba szaladt a szívem és társaim talán észrevették volna. Nem akartam elrontani multságukat.

Mennyit áldozott XI. Ince pápa Budavára felszabadítására

Budavára 250 éves felszabadulási évfordulója alkalmából az Esztergomban megjelenő *Magyar Sion* nagyszerűen idézi vissza azokat a sokszor agyonhallgatott történelmi tényeket, amelyek a pápaságnak nagy érdemeit dokumentálják a félhold letörése és Buda felszabadítása körül.

Tudott dolog, hogy Magyarország a török járom alól való felszabadításának fő mozgatója XI. Ince pápa volt. De hogy mit áldozott ez a nagy pápa, akinek emlékét most szoborral örökítették meg Budán, a magyarság megmentésére és a török világhatalom megtörésére, ezt már nagyon kevesen tudják.

Mert abban az időben nem gondolt senki Budavára felszabadítására. Sőt ellenkezőleg, nemcsak a török, hanem a külföldi fejedelmek és első sorban a francia császár is prédának tekintették Magyarországot, melyet annak adnak oda zsákmányul, akihez érdekei legjobban fűzik. Egyedül a pápa volt, aki nem nyugodott bele ezekben az állapotokba és éveken keresztül levelezett, pápai követeket küldött, főképp pedig Avianói Márknak, a híres kapucinus szerzetesnek, közvetítését használta fel, hogy rávegye az európai fejedelmeket a magyarság megsegítésére és a török kiűzésére.

Az egykori történelmi feljegyzések szerint

Külföldi, igen szép

szentképek

nagy választékban kaphatók könyvosztályunknál:

- 1. Fekete matt nyomással**
(Kis Szt. Teréz, Jézus Szive, Don Bosco) 100 drb. **150 Lei**
- 2. Több színnyomatu** Spötl és Renthaler képek legfinomabb chromo papíron 100 drb. **150 ..**
- 3. Gyönyörű színes vászonképek** (Mária a gyermek Jézussal) 100 drb. **200 ..**
- 4. Legfinomabb színes vászon képek aranymetszéssel** 100 drb. **350 ..**

Buda ostrománál körülbelül 90 ezer katona vett részt középszámítással. (Az egyik forrás szerint 95 ezer volt a keresztény harcosok száma, másik szerint 87.000.) Körülbelül 31.600 jött a különböző német tartományokból és pedig Bajorországból, Sváborországból és a felsőrajnai tartományokból. Ezek túlnyomó részben katolikusok voltak. A protestáns németek közül aránylag kevesen jöttek.

Ebben az időben is sokba került már a hadakozás. Hogy fogalmat alkossunk egy sereg fenntartásának költségeiről, mai pénzbe átszámítva ide iktatjuk egy lovasezred fenntartásának számait. *Esterházy* nádornak a kismartoni hercegi oklevéltárban lévő, saját kezével írt feljegyzései szerint ebben az időben egy ezredes havi fizetése 100 forint, a főhadnagyé 24 forint, a hadnagyé 15 forint volt. Egy lovasezred valamennyi (számra 68) tisztjének havi fizetéséhez 1892 forint kellett; az ezred valamennyi tagjának, vagyis 1000 embernek egy havi zsoldja és költsége pedig 4958 forint volt. Egy lovasezred egész évi költsége eszerint 59.616 forintba került, egy gyalogos ezred költsége pedig 34.236 forintba. Ha Magyarországnak kellett volna viselni e hadjárat költségeit, bizony még két ezredet sem tudott volna magától kiállítani, mert ebben az időben a magyar kamara összes évi jövedelme a 60 ezer és 100 ezer forint között mozgott.

Honnét került hát ki akkor annak a 90 ezer főnyi hadseregnek a költsége?

A legtöbbet XI. Ince pápa adott. Ő maga egyedül a magyar hadjáratra kerek számmal 4 millió 500 ezer forintot áldozott. Ami azon korok viszonyai szerint bámulatosan nagy összeg volt. Az is igaz, hogy a pápa magának és az egyháznak minden ingó és ingatlan vagyonát eladta, annyira, hogy Rómában a lehető legszegényebben tudott csak élni.

Magyar pénzforrásból pedig a legtöbb pénz jutott erre a célra Szelepcsényi hercegprímásnak hagyatékából. 600 ezer forintot kitevő egész örökségét, készpénzét, arany- és ezüstkészletét eladták és a pápa engedélyével Magyarország felszabadítására használták fel.

A római bíborosok 41.700 aranytallért küldöttek és volt közöttük olyan is, aki egész csa-

ládi ékszergyűjteményét eladta erre a célra. A német birodalom és Ausztriában a jezsuita rend vagyonának egyharmadát áldozták fel erre a hadjáratra.

XI. Ince pápa nemcsak a személyesen összeadott pénzt adta Magyarországnak, hanem Európaszerte felszólította a papságot, hogy önkéntes adakozással járuljon hozzá a török-ellenes hadjáratához. A trienti egyházmegye 200 ezer forintot küldött, a spanyol papság ugyan csak 200 ezer forintot, a portugál papok 100 ezer tallért, úgyhogy az ilyen külföldi egyházi jellegű adóból 1 millió 600 ezer forintot adományoztak.

Hogy mennyire áldozatkész volt XI. Ince pápa, mutatja a következő adat: Amikor Sobieski János lengyel király kijelentette, hogy pénz nélkül nem hajlandó a török elleni hadjáratban résztvenni, XI. Ince pápának már nem volt pénze. Erre a pápa a különböző országok

bankárjaitól adósságra vett fel pénzt. Először 100 ezer, majd 500 ezer forintot és mindezt a pénz Sobieski Jánosnak fizette ki.

Azt is kevesen jegyezték fel a történetírók közül, hogy XI. Ince pápa Buda elfoglalása után a város nagy éhségének enyhítésére 50 ezer forintot adott. Sajnos e pénzeket gr. Rosenbergnak, a magyar királyi kamara elnökének kezeihez fizette ki, aki nem arra költötte, amire a pápa szánta. Amikor erről értesült XI. Ince pápa, újra először 100 ezer, majd ismét 200 ezer forint segélyt küldött, de már nem a magyar királyi kamarának, hanem a pápai követnek. A pápai követ állított ezután 600 munkást a rombadőlt Buda várának helyreállításához.

Amikor tehát Budapest hozzájárul XI. Ince pápa szobrának költségeihez, csak egy igen kis részét adja vissza, amit a pápától kapott.

b. b.

Kongregációk, ha találkoznak...

Üzenet azoknak, akik nem jöhettek el.

Cluj. Saját tud. Kongregációk ha találkoznak, abból mindig csak jó származhat. Tudjuk a múltból, hogy egy-egy találkozás mennyi örömet, pezsgő, friss életet vitt a szívekbe. Egy-egy találkozás után könnyebben ment a munka, mert testvér a testvérték szorításában nemcsak lendítést, de biztatást és támogatást is érzett.

Az idők multak, a magában-állás érzete mindinkább nőtt a lelkekben és hogy az ősz, a munkabakezdés ideje ne találjon bennünket ismét árván, kéz kezet, lélek lelket keresett s adott jelle: csendes hívó szóra, aki csak tudott, eljött Clujra, a Marianum meghitt falai közé, hogy résztvegyen a szeptember 5-én kezdődő kongregációs megbeszéléseken.

A megbeszéléseket bevezető lelkinap a csendnek, a befelé való nézésnek a napja volt. A belül való érés és meglátás ideje.

De az építés volt az a két nap is, amely a lelkinapot követte. A címe szerint: munkaterv megbeszélő értekezlet akart lenni, a valóságban sokkal több: lélek-élesztés. A különböző témákról szóló megbeszéléseknek a lelkinap vezetője: P. Napholz S. J. elnökölt.

A lelkinap tovább építését Csergő Benedek, a marianumi kisebb kongregáció prézese kezdte el szeptember 7-én délelőtt, amikor is a kongregációk belső életéről beszélt, kiemelve, hogy a kongregációs reformot ott kell kezdeni, hogy vissza kell a kongregációt állítani arra a vágyára, amelyre az alapító gondolta és hogy a tagokat így igyekezzünk nagyobb életközösségre vezetni. Beszédében kiemelte, hogy a kongregánistának látnia, éreznie kell a felbecsülhetetlen erőforrást, melyet a kongregáció neki nyújt, ez az erőforrás pedig a tökéletes életre való nevelésben rejlik.

Csergő Benedek általános tetszéssel fogadott beszédét hosszas megbeszélés követte, melynek eredménye: a lelkinap beállítása a különböző kongregációkban vagy csupán a kongregánisták számára, vagy úgy, hogy azon mások is résztvehessenek. Elhatározták a kongregációk kiküldöttjei: már most, az év elején, programot készítenek, hogy egész évben mit és hogyan dolgozzanak. És végre a gyűlések változatossá és vonzóvá való tételéről volt szó. P. Napholz azt ajánlotta, hogy olykor a prézes a megbeszéléseket illetőleg hagyja magára kongregánistáit, egy kongregánista idegen előadók felkérését ajánlotta, míg Cecília nővér az ajtósági gyakorlatok változatosságában találta meg a módot, hogy a kongregánisták mindig örömmel vegyenek részt a gyűléseken.

A világi apostolkodás célja

Ezután a cluji hölgyek kongregációjának prefektája olvasta fel beszédét: Az apostolkodás módjai és szabályai a kongregációban címmel, kiemelve a kongregánisták világi apostolkodásának célját, majd felsorolta a különféle alkalmakat, ahol a kongregánista nemcsak működhet, de működni is kell és az apostolkodás akadályait, melyet főként a természetfeletti érzék hiányában, a hozzá nem értésben, a túlzott

derültségben és borultságban, az illető személyiségében és az anyagi nehézségekben jelelt meg, mindezekhez hozzáfűzve: ha valaki bármely oknál fogva ezeken a területeken nem tud apostolkodni, még mindig megmarad szá-

mára a legfontosabb apostolkodás: a jóság gyakorlása.

A beszéd végén megint eszmecsere következett az apostolkodás helyes beállításáról.

A sajtókérdés megbeszélése

A délután folyamán P. Dombi jézustársasági atya a sajtókérdést kongregánista szempontból ismertette, megemlítve, hogy a sajtó még nem értelme, hogy az egyház hivatalosan a magának ismerje el, mint a templomot, vagy iskolát; ez pedig annak az igazságnak a félreismerése, hogy a mai időknek leghatalmasabb, de egyszersmind legveszedelmesebb szerve és eszköze a sajtó. Hogy a sajtó célját elérje jól szerkesztett, ügyes technikával összeállított és jól propagált sajtóra van szükség. Ezért indítványozza, hogy: 1. Minden kongregáció kivétel nélkül építse ki sajtószervét, melynek feladata lenne többek között a sajtóalap segélyezéséről gondoskodni. 2. Sajtópropaganda negatív és pozitív irányban a rossz sajtótermékek kiküszöbölése és a jó sajtótermékek pártolása által.

A hozzászólások során Csergő Benedek kérte, hogy az „Apostol” című lapban legyen egy oldal a kongregációk számára, Petres Kálmán pedig a kongregációs könyvtárak és olvasótermek megvalósításáról beszélt, hogy az elolvasott lappéldányokat juttassuk mindig a szegényekhez és hogy a sajtóalap segélyezéséhez mondjuk ki hozzájárulásunkat.

A falu és cselédkérdés

Kedden. Kisasszonynapján reggel 8 órakor a Marianum dísztermében volt szentmise, közös szentáldozás és szentbeszéd, mely utóbbit Petres Kálmán tartotta.

A közös szentáldozás után, délelőtt 10 órakor került sorra Zachariás Flóra szoc. testvér beszéde a mai falusi leány helyzetéről „A falu és cselédkérdés” címen. Beszéde egyetlen, szívbe-markoló kérdés: menteni az erkölcsi, testi és lelki pusztulástól a falu hozzánk került leányait, de hogy ezt megteheszük, ezért dolgozni kell. Ehhez a munkához pedig rátermettség kell, nagy szeretet és végsőkig való áldozatkészség.

Bálint József, a Katolikus Népszövetség igazgatója beszédében kiemelte, hogy a Katolikus Népszövetség célja a népi összefogás által művelni, lelkileg előre vinni és úgy megmenteni a szegény falusi népet.

S-án, kedden délután került sorra megbeszélésünk utolsó pontja, melyet P. Napholz S. J. adott elő „A kongregációk egymáshoz való viszonya, viszonyuk a központhoz, valamint a kongregációknak viszonya más egyesületekhez” címen. Beszéde: maga a gyakorlati élet. Fontosabb pontjai a következők: a Központ elsősorban irányítást akar adni, felfedni eszméket, terveket, programokat; kongregációs ügyekben felvilágosítással és tanáccsal akar szol-

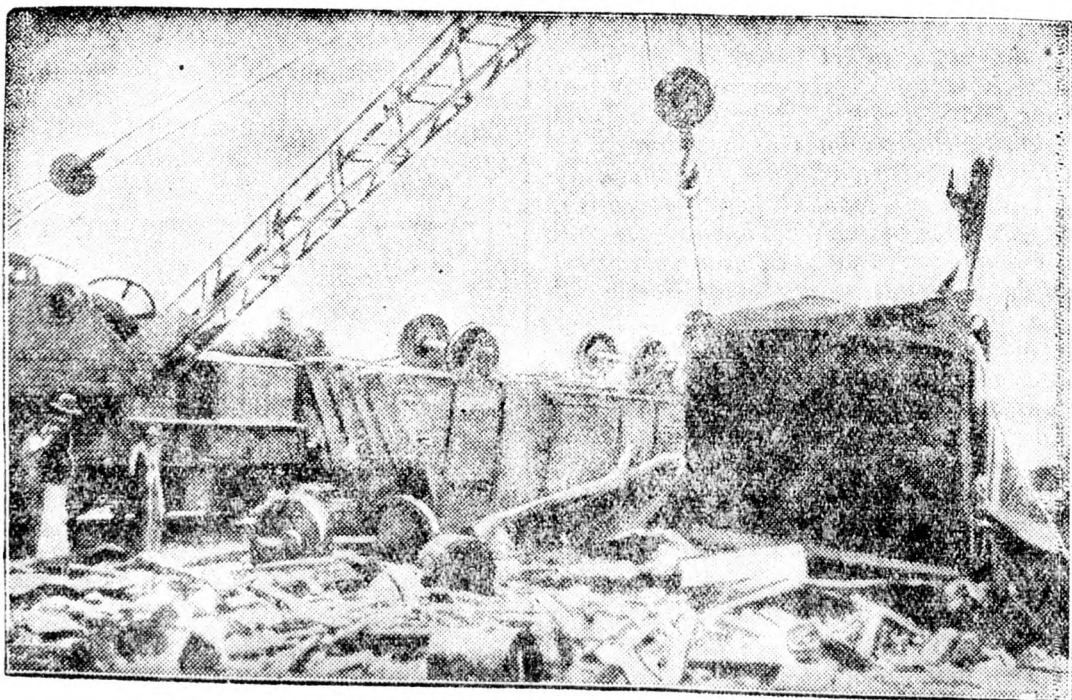
gálni, intenzívebb kapcsolatokat segít létesíteni az egyes kongregációk között és végül ápolni akarja a kongregációkban a testvériséget. Kéri, hogy az egyes kongregációk küldjék be a már annyiszor kért kimutatást és hogy minden kongregációban egy arra alkalmas tag vállalná a Központtal való levelezést, idejében értesítve a Központot a kongregációban történő és más kongregációkat is érdeklő eseményekről. Végül: mert a Központ anyagi segítség nélkül fenn nem állhat, kéri (amit minden jelenlevő szíves örömmel ígért meg!), hogy minden kongregáció tehetsége szerint járuljon valamivel hozzá a Központ kiadásaihoz.

Hat órakor ért véget a megbeszélés. Kint a nyugvó nap sugarai fáradtan küzdöttek a szürke felhőfoszlányokkal, bent a teremben rózsás arcok, tűzben égő szemek, egyszóval: a lélek tüze az arcokon... a szemekben...

A kongregációs himnusz énekelve indultunk a kápolna felé. Tíz évvel ezelőtt is így indultunk a kápolna felé a Te Deumra, sokan, nagyon sokan, ma számban jóval kevesebben, de lélekben...? Tudom, sokan szívesen jöttek volna, de anyagiak miatt nem tehettek.

Nekik szól az üzenetünk: Testvér, öltsd magadra a kongregációs életideált! A Te Deum örökség lélekemelő hangjaival zárult a kongregációk találkozója.

Kiss Margit

Az arabok a Haifa-Lyddai vasútvonalon kisiklítottak egy vonatot. Több halott és súlyos sebesült áldozata van a merényletnek.

Körséta a nincstelének birodalmában

Prága, szeptember hó.

Mióta Pierre Lhande, Páris nyomorgyűrűjének lekipásztora megírta immár világhíressé vált „Krisztus Páris vadvadonában” című könyvét a párisi kültek borzalmairól, a keresztény világ érdeklődése fokozott mértékben fordult a nagyvárosok perifériái felé. Az emberek ekkor döbentek rá ezekből a fájdalmas sikoltásszerű sorokból, hogy a mai nagyvárosi élet milyen cinikus kettősséget rejt magában. Bent a boulevardokon tündöklő neonfények, káprázatos kirakatok, csillogó, fényes kávéházak, vendéglők, száguldó vagy lágyan síkló áramvonalas autók, néhány száz, vagy ezer méterrel tovább pedig Dante Infernoját megszegeyítő, permanens borzalmak között élő, emberi formájukból kivetkezett páriák...

Mikor Lhande könyve megjelent, Prágában voltam egyetemi hallgató. Nagy harcokat vívtunk akkor, hogy a Prohászka Körök ifjúsági mozgalmát elindítsuk s a katolikus szociális ujjászületés programjába állítsuk be a kisebbségi magyar katolikus diákságot. Ekkor jutott a kezünkbe Lhande könyve. A hatás óriási volt: nagy elszántsággal indultunk neki mi is, hogy a számunkra idegen nagyváros kültek borzalmait megismerjük, s ha már otthon egyelőre nem végezhetünk szociális-karitatív munkát, legalább itt az idegenben tegyük meg azt, ami szerény erőnkhez képest lehetséges. Segíteni akartunk és tanulni, látni a nyomort és szociális lelkiismeretünket így állandóan ébrentartani.

Közel egy évtized is elmúlt már azóta, s a romantikus nyomortanya látogatásokból lassan kifejlődött egy komoly karitatív intézmény, amelyben a prágai magyar fiúk bámulatosan szép eredményeket érnek el. Ma is hétről-hétre járják a nyomortanyákat, de ma már munkájuknak magyar szempontból is nagy jelentősége van, mert intézményesítették a prágai magyar szegények gondozását. A gazdasági bajokkal küzdő Szlovénzskóból sok szegény magyar munkanélküli megy föl az „aranyos Prágába.” — így nevezik a cseh metropolist, — hogy nagy nyomorukban, mint utolsó menedékhelyen kísérleljék meg munkát és kenyert szerezni. Kenyértelen fiatalok, éhező családapák utolsó filléreiken szerzik meg a vasuti jegyet, hogy azután pénz, munka és támogatás nélkül eltűnjenek a nagyváros forogtagában. Mert az idegen nagyváros kegyetlenül elnyeli a szerencsétleneket s ha nincs szerető segítő kéz, aki kiemeli őket a nyomorból — végleg elsodródhatnak, elpusztulnak. Ezeknek a szerencsétlen magyar munkanélkülieknek a megsegítésében találták meg feladatukat a prohászka fiúk s azóta már többszáz ilyen szegény elsodort magyart tartanak nyilván, segítyeznek nagyon szerény filléreikből, futkosnak érdekükben a hivatalokban, s nem egyet sikerült végleg kiemelni a nyomorból, munkát szerezni számára, vagy visszaküldeni szülőföldjére, ahol talán aggodó feleség és gyermekek vártak rá. Ez a lelkes munka becsületet szerzett a prágai magyar fiuknak cseh körökben is és magam is hallottam nem egyszer, amint vezető emberek nagy elismeréssel nyilatkoztak a fiúk áldozatkész munkájáról.

Evek után, amikor ismét Prágában jártam, magam is elindultam a fiukkal egy ilyen nyomortanya látogatására. Természetesen rejtett célunk az volt, hogy ismét magyar számkivetettek után nyomozunk. Ha ez nem is járt eredménnyel, a „kirándulás” mégis teli volt élménnyel s elegendő volt arra, hogy ismét felrázza bennem is a szociális lelkiismeretet: s a Szentatya által is sürgetett társadalmi reform utáni vágyat, amellyel egyszerre el kellene tűnnie a nagyvárosok körül ezeknek a szegényteljes nyomorgyűrűknek, amelyek mint égbekiáltó jelek hirdetik, hogy valahol valami nagy igazságtalanságnak kell lennie.

A XX. század Inferója

Délután két óraker indultunk el, fotografáló masinákkal felszerelve, hogy néhány percre bepillantunk a XX. századbeli Inferó mélyébe. Olyan mindegy volt most, hogy éppen Prágában jártunk s a prágai nyomor tárult a szemünk elé. Ugyanez a kép, szinte hajszálnyi pontossággal elevenedett volna meg, ha akár Páris, London, Newyork, vagy a többi újkor nagyváros kültekét jártuk volna. A nyomornak ez a sötét képe az egyetlen Inter-

nacionálé, amely százsázalékosan megvalósult, amelynek nincsenek pénzeti árnyalatai, amely nem ismer országot és éghajlati különbséget, amely mindenhol egyenlő. Csak az utcaneveket kellene megváltoztatnom és beszámolóm bármelyik nagyvárosról szólhatna. Félelmes fekete egyformaság ez...

Már kintjártunk a perifériákon, amikor hozzánk csatlakozott P. Urbán ferences atya, alig harmincéves fiatalember, de máris közismert alakja Prágának. Ő a prágai Lhande, a nyomortanyák jóságos lekipásztora. Testestől-lelkestől modern ember. Hogy csak valamivel jellemezzük: ő az első prágai szerzetes sofőr, saját kis autója van, ezen száguldja be nap-

MAJUSI LEGENDA

Zöld vetések ringó tengerében
gyalogösvény ment, oly keskeny épen,

mintha Mózes vágta volna széjjel
világhírű varázsvesszejével.

Léha tücskök dárídója zengett
s csiklandozta a mosolygó csendet.

Bár szívemben régi tüske égett,
megáldottam a nagy mindenséget.

Az utacsán lábom hetykén ment át,
orrom mesét szimatolt, legendát.

S tényleg jött is szebbe az ösvényen
egy szakállas koldus lassan, vénen.

Ugy mutatta félkarját a csonkát,
pörén, mint pénz-kölykező vagyontát.

Másik karja felém nyulva pénzt kért.
Belenyúltam a zsebembe pénzért.

Számoltam, aprópénzt kerestem
bosszankodva és fukarka-resten.

S míg pírulva pénzt börtöngészve álltam,
hirtelen lüdbörös lett a hátam,

különleges túlvilági csend lett,
harangvirág hallhatóan csengett,

s bár behunytam mindkét szempillámot:
mintha Jézus nézett volna rám ott.

borzongások leptek el mint hangyák
s meghallottam Jézus titkos hangját:

Mit számolgatsz olyan kinos-bölcösen??
Mikor kértél, hogy szíved megtöltsém

boldogsággal s balzsam kellett, kegyeser:
anyád csókját számoltam csak egyszer??

Megszámoltam álmaid vetését,
gyermeked, fák, fecskek nevetését,

holdas esték néma titku báját,
lepkék, rétek tarka karnoválját?

Megszámoltam a sok szívet, ember,
mely feléd nyílt mint tulipán-tenger?

Számoltam az égből rádszalasztott
napsugarat, jóságot, malasztot?

Megszámoltam csöppenként a várem,
mely kifolyt, hogy élhess hóféhéren,

s boldogsággal szívedet megtöltse?
— Te meg számolsz mint garaskák kőbűt?

...E szavakra pillám föllevitottam,
de nem láttam csak a koldust ottan.

Pénzt vár. Én meg zavaromban nyomtam
pénztárcámat a markába nyomtam.

ő rónnézett felve, megindultam:
s azt gondolva, hogy megholdandítam:

ltni kezdett. Nagy jókedvem támadt,
zöld kalászkok csókolták ruhámat,

tust vonóztott a föld minden tücske
s a szívemből fanyagátál
kihullott egy régi rozsdás tüske

MECS LÁSZLO

nap után a Prágát övező nyomorgyűrűt. Emeletti ir, agitál, szervez. Egész irodát tart már fenn a nyomor elleni harc irányítására. Miniket is ő vezet most felfedező utunkon.

Először Sporilov felé tartunk. *Uj városrész, kertés luxusvillák az egyik oldalon, a másikon pedig, alig ötszáz lépésre nyomortanyák: nyolcezer nincstelen birodalma. Mint-ha valamilyen szociális szándéku képmontázs lenne, amelyet azért raktak így össze, hogy érzékeltessék korunk beteg kontrasztjait. Hosz-szu utcán megyünk éppen: a nyomor metropolisének főutcája ez. Jobbra-balra rozoga vi-tyillók, sárral tapasztott fabarakkok. Itt-ott fel-tűnik egy-egy fehér holló, egy-egy kőház is.

Nyomországi kapitalistái

Első utunk a nincstelének legszegényebb-jéhez vezet. Kis sötét udvaron két baraképület között nagy koporsóalakú láda és mellette egy szekrény áll. A láda előtt szomoruan gubbaszt egy torzonborz alak. Az ember azt hinné, hogy valamelyik „ház”-ban nagytakarítás van s ezért van ez a néhány viharvert butor itt kitelepítve. P. Urbán azonban felvilágosít, hogy most a XX. század Diogenesénél járunk.

Bemutatkozásul nem névjegyet küldünk előre, hanem kenyeret, lisztet, cukrot. Mert aki ezt nem tudná még, annak hamarosan rá kell jönnie, hogy a nincstelének birodalmában más az etiket... Kezdetben bizalmatlanul fogad, de a „bemutatkozás” után, meg amideőn egy-két cigaretta is előkerül, bizalmasabban néz reánk, de nem beszél. Csak P. Urbántól tudjuk meg, hogy a „koporsó” a mi Diogenesünk lakása. Tulajdonképpen az egész lakás egy ágy, oldalt és felül bedeszálva, csak az egyik oldalon van egy felemelhető deszkalapja: a „kapu”. Egyéb ingó és ingatlan vagyona még egy szekrény és több semmi. Emberünk hat esztendeje lakik télen-nyáron Isten szabad ege alatt „épült” odújában. Másfélszáz évig volt munkanélküli, éltele butorait, megtakarított pénzét s most már csak ennyire maradt. Gyógyíthatatlan apáthiába hullott, először beszűntette a munkakeresést s most már nem is vállalna munkát. Alamizsnákból tengődik és apathikusán várja a szabadító véget. Nem beszél, mély hallgatásba merül. Vajjon mi lehet a gondolata? A sors kegyetlen akarata hallgató bölcsét nevelt belőle. Önkéntelenül is Diogenesre kell gondolnom. Szegény öreg, bölcös Diogenes, ha tudta volna, hogy két és félszáz esztendő után a sors ilyen kegyetlenül szerez számára követőket?! Bucsut mondunk Diogenes barátunknak. Nem köszöni a látogatást, egyáltalán nem mond semmit, csak P. Urbán felé int ügyetlenül, de ebből a mozdulathoz és szeméinek nyhe csillogásából látni, hogy jól esett a látogatás.

Pár lépéssel odább rozoga viskóba visz kalauzunk. Barátom nagy koppanással üti be fejét az alacsony ajtófába, szinte ropog az egész rozoga, ócska alkotmány. A fára, deszkára és vesszőkre dobott durva vakolat pedig nagy darabokban hull a nyakunkba. Jóságos öreg-asszony, vagy mint itt mondják „Babicska” fogad. P. Urbán etiketszerűen itt is előre bocsátja a furcsa „névjegyet”, ami szemmeláthatólag jó hatást vált ki.

A néni már nem olyan szükségzavú, mint Diogenes. Szomoruan panaszkodik, hogy mindig, ha nagyobb eső van, beázik. A nagy szegénység láttán megkérdem, hogy miből él. Erre aztán megindul a szavak zuhataga és a szapora beszédből kiveszem, hogy a leánya tartja el. Huszonkétszáz éves, dolgos leánya van, aki az egyik prágai csokoládégyárban dolgozik napi nyolc órát, hetenként negyven-nyolc-ötven órát, heti nyolcvan koronáért. — Ebből tartja el magát és édesanyját. P. Urbántól tudom aztán meg, hogy ez még nem is a legalacsonyabb munkabér. Vannak, akik ugyanennyit heti 50—60 koronáért dolgoznak. Vajjon nem lesz keserű az a csokoládé, amelyhez ennyi verejték és ennyi könny tapad?

Aztán tovább megyünk. Amint nézegetünk egy kis házon egyszerre mindnyájunknak feltűnik egy rádióantenna. Nem akarunk hinni a szemünknek, de P. Urbán is bizonyítja s így tudomásul kell vennünk, hogy a kultura a nincstelének birodalmába is elérkezett. Helyesebben betört, hogy ezeknek a kisemmizetteknek az egyenlőségbe is belevigye az egyenlőtlenség átkos viszályát. Itt az örökös nincs házában is felüsse a fejét a „nekem van, neked nincs” örök harcának a csirájá.

Nemsokára elérkezünk harmadik állomásunkhoz. Kedves, öreg házaspár „lakosztálya”, összesen egy kétszer kétméteres szoba. Ágy csak egy van itt, több nem is férne a szobába. Csak úgy mellékesen jegyezzük meg, hogy az ágykérdés a legnagyobb probléma és egyúttal a legnagyobb erkölcsi veszedelm is itten. Egy-

egy ágyban lakik az egész család. És ez még a jobbik eset, mert igen gyakran az ágy is al-bérlőt kap. Gyermek, felnőt看 zsufoitan aluznak ezekben a „kollektív ágyakban”...

A mi öregasszonyunk mosással keresi meg mindkettőjük kenyérét, mert a férfit ágyba-döntötte valami reumatikus betegség. A férfi elmondja szomorú történetüket is. Valami barakklakásban laktak s nagy keservesen sikerült is néhány butort szerezni. Már „jól állot-tak”, mikor egy hirtelen jött árvíz elvitte a barakklakást és az egész cók-mókból ez a né-hány megviselt darab maradt meg. Azóta sem tudnak rendbejönni. Most is nagy problémá-juk van: kitért az egyik ablak, közeledik a tél és nem tudják megcsináltatni. Pedig a reumá-nak ilyenkor már nem jó a szellős lakás... Amikor megkapják a szokásos csomagot, nagy hálálkodással fogadják. Már jó néhány mé-terre vagyunk, amikor még mindig integetnek utánunk.

Utolsó állomásunk felé tartunk. Apró, tisztára meszelt faházban egy miniatúr kis szobába jutottunk Mindenfelé meglepő szokat-lan tisztaság s a háziasszony kedves, fiatal, 30-35 éves nő, barátságosan tessékkel beljebb mindnyájunkat. A szobában két ágy van, szek-rény, konyhaberendezés és könyvek. Az asz-szonytól tudjuk meg, hogy férjével és 5 gyer-mekével lakik itt. Hogy fér el ez a hét ember, azt sehogy sem tudom elképzelni, hogy már velünk is annyira teli van a szoba, hogy moz-dulni sem lehet. A család a kis szobát al-bér-letbe kapja. A főbérlő évente 100 koronáért kapja a kis barakkházat a várostól, a mi csalá-dunktól pedig havi 125 koronát zsarol ki. Min-denki harca ez mindenki ellen. A nyomor veszett kutyává teszi az embert, már jobbra, már balra, sorstársát sem kiméli. Nincs itt már osztályöntudat és osztálysolidaritás. Itt csak egy törvényt ismernek: az erősebb törvé-nyét. Aki bírja, marja. Így van ez a város szí-vében is, csak ott talán kulturáltabb formák között történik mindez.

A kétféle szociálizmus

Bucsuzunk, indulunk hazfelé. Utközben P. Urbán egy csinos kis kétszobás kőházat mu-lat. Elmondja, hogy a Karitás meg akarta venni, hogy itt, a nyomorország közepén egy segítőállomást létesítsen. A szocialista város-tanács azonban nem engedte meg a vételt. Pe-dig hatalmas összeget, 20.000 csehkoronát ígér-tek érte. Persze a szocialista urak nem látják szívesen, ha nyomorországban, valaki komoly szocialis munkába kezd. Ez zavarná a propa-gandát...

A nyomortanyák után vagy száz, százhusz lépéssel tovább ismét feltűnik egy szép nagy kőház. Vajon mi lehet? Amikor közelébe jutunk, látjuk csak meg, hogy kocsmá. A vá-rosi tanács ugyan nem engedte meg, hogy a nyomortanyák területén épüljön fel, de a kocsmáros tulajárt mindenki eszén, szízméter-rel tovább ment s most már nincs tilos terüle-ten. Elhozta a szegény páriák közé az alkohol mér-gét, hogy az utolsó faiat kenyeret is el-vigye. A nyolcezer nincstelen birodalmában minc-sen fűszeres, pék, patika, orvos, de eljött a kocsmá és mérgez, egyre mérgez. Egy beteg, enervált társadalom narkotizáló mér-gét csepeg-teti a szegény, megkínzott nincstelen proletá-rokba is...

Ezek között a szerencsétlen, osztályukból, nemzetükből és az egész társadalomból kihul-lott, már-már alig emberi lények között végez-nek tehát karitatív munkát a Prágába sodró-dott magyar főiskolások Hétről-hétre kis kara-vánok indulnak el, hogy meglátogassák ezt a rettenetes nyomorgyűrűt, amely mint minden fényben uszó nagyvárost, Prágát is, Párist is, Pestet is és Londont is körülöleli fekete karjai-val, s amelynek ölelése mindenhol egyre szoro-sabb, egyre fojtogatóbb lesz. Ezekre a fiukat éveikkel ezeltől talán a kíváncsiság vitte ezekre

a perifériákra — ma azonban már komoly, alapos munkát végeznek. Tudják, hogy a nagy-városok ragyogó fényei könnyen kápráztatják el a szemeket s ha nem vigyázunk, lassanként megfélelkezünk az árnyékokról. Pedig, ha azok egyszer megindulnak, akkor elsötétítik a hamis fényeket is. Ami segítséget ezek a fiuk vihetnek a nincsteleneknek, az édeskevés, hisz maguk is a proletárellet meggyéjén járnak. Ők inkább visznek valamit innét a perifériákról, olyat, amivel a proletárok sem lesznek szegé-nyebbek, szocialis szellemet, szocialis lelke-séget és tettekre edződött akaratot. Az itt ör-vénylő nyomor felnyitja szemüket és élesztgeti bennük azt a lelkeséget, amely mindig és min-

denkor segíteni akar. Ezt a szellemet akarják magukban elmélyíteni s majd hazavinni Szlo-venszkóra, hogy ott is a gyakorlati szocialis cselekvés emberei legyenek. Egy egész sor megsegített prágai magyar proletár hálás ne-kik és áldja őket s az a néhány fiatal ember, aki diplomával a kezében visszakerült Szlo-venszkóra és bekapcsolódott a kisebbségi ma-gyar életbe és munkába, igazolja, hogy ez a prágai periféria-járás nem volt hiábavaló, jó szocialis iskola volt. Ezek a fiuk otthon is, most már magyar testvéreik körében, folytatják azt, amit a száztornyú, fényes, aranvos Prága sötét árnyékai között elkezdtek.

Rády Elemér.

„A bécsi tejesasszony” Salzburgban

Alia Rachmanova újabb érdekes vallomása

Kevés rokonszenvesebb alakja van a ma irodalmának Alia Rachmanovánál, — úgyis mint író, úgyis mint hősnő. Lapunk hasábjain többször szerepelt már a neve, — legutóbbi vallomásai azonban, amelyeket egy magyar újságíróknak mondott el, — különösen érde-kesen világítanak bele életébe, — megérdemlik, hogy foglalkozzunk velük.

Alia Rachmanova jelenleg az Adria mel-lett üdül, ott mondotta el az alábbiakat naplói megjelenésének történetéből:

— Azután sem ment jobban a sorsom, amikor a „bécsi tejesasszony” korszak befeje-ződött és férjem állást kapott Salzburgban. Férjem ugyanis csak száz schilling kezdőfize-tést kapott, aminek a felét lakbérre kellett ki-fizetnünk és mivel Oroszországból egyetlen kofferrel érkezünk Bécsbe és később sem tudtunk semmit hozzávásárolni vagyunkhoz, így hát Salzburgba is ezzel az egyetlen-egy kofferrel utaztunk el. Férjemnek, mint tanítónak, mégis csak jobban kellett öltöznie az új állásban, fiam iskolába ment és így nekik kellett elsősorban ruhát venni. Napi táplá-lékunkra összesen 50 groschenünk maradt ezek-után. Hogy meg is főzhessen az ebédet, az er-dőre mentem a fáért, gallyat szedni. Szobánk egészen üres volt és a földön aludtunk. Ké-sőbb aztán a férjemnek és a fiamnak mégis csak vettünk egy ágyat. Nekik nagyobb szük-ségük volt rá, mint nekem. En továbbra is a földön aludtam, abban a szőrtakaróban, amit még Oroszországból hoztam magammal. Az egyik felén aludtam, a másikkal betakartam magamat. Két évig ez a szőrtakaró volt az ágyam. Ma persze nehezemre esnék ilymódon aludni, de akkoriban fel sem vettem az egé-szet és nem is panaszkodtam. A férjem sohse látta, hogy szomorú vagy kedvetlen lettem volna. Mindig tudtam bizakodni és ez minden nehézségen keresztül segített.

A volt egyetemi tanárságát, két doktorátusával megelégedetten mérte a tejet.

— Két doktorátusom van és Oroszorszá-gban egyetemi tanárság voltam. De mint tejes-asszony is jól éreztem magam és arra gondol-tam: bizonyára van valami célja, hogy most az üzletben kell állnom. Isten tudja, miért teszi ezt velem! Mindig megvolt az a biztos érzésem, hogy számomra jó ez a sok megpró-báltatás és azzal biztattam magam: ha már tejesasszonynak kell lennem, akkor jó tejes-asszony akarok lenni.

Könyvének megjelenéséről is érdekesen beszél Alia Rachmanova. Arra a kérdésre,

hogy hogy jutott eszébe naplóját kiadni.

— Ez egészen akaratom ellenére történt. Először apró elbeszéléseket írtam egy bécsi napilapnak, de ezekből csak kevés jelent meg, mert nagyon tragikusnak és sötéteknak tar-tották őket, én pedig nem tudtam olyasmiket írni, amik az osztrák kedélynek megfeleltek volna. Mivel férjem a Styria és a Pustet kiadó-vállalat akkori igazgatóját ismertem, megbízást kapott tőle, hogy írja meg oroszországi élme-nyeit. Mivel férjemnek Salzburgban sok dolga volt, a könyvre szóló ajánlatot pedig éppen azért kapta, hogy anyagi helyzetünkön vala-hogyan segítsen, továbbra is probléma maradt az oroszországi könyv megírása. Mikor azon-ban férjem nem jutott hozzá a könyv megírá-sához, eszünkbe jutott az én naplóm. En min-denképpen tiltakoztam ez ellen a gondolat ellen, mert naplómat csak magamnak írtam és azokat eddig férjem sem ismerte.

A váratlan vendég.

— Egyszer a konyhában álltam az ablak-nál és láttam, hogy férjem egy idegen ember-rel lakásunk felé tart. Mivel lakásunkban egy butordarab sem volt, senkivel sem érintkez-tünk és így nagyon kinosan éreztem magam, mikor az idegen belépett a szobába. A Styria igazgatója azonban nagyon kedves volt, úgy tett, mintha észre sem venné a földre rakott holmikat, szegénységünket és arra kért, mutas-sam meg neki naplóm. Letültem a konyhá-ban és gondolkodni kezdtem. Az igazgató bizo-nyára azt gondolta, hogy nagyon barátságta-lan és ostoba vagyok, de én nem tudtam be-szélni akkor. Csak annyit hallottam, hogy fér-jem megígéri az igazgatónak, hogy száz oldal-t lefordít naplómól németre.

— A következő három év volt életem leg-nehezebb időszaka, amit Oroszország óta meg-éltem. Bécsben legnehezebb időszakaimban sem sirtam. Most állandóan vörösre sirt sze-mekkel jártam lakásomban. Nem mertem a férjem szemébe nézni, hiszen ő már olvasta naplóm. Rettenetesen szegyélttem magam emiatt. Három hét alatt elkészült a száz oldal lefordításával és elküldte azt a kiadónak. Most új kínok következtek. Idegenek olvasták a naplóm. Ez borzalmas tudat volt és mégis remélnem kellett, hogy elfogadják írásműve-met, akárhogy tiltakozott ez ellen egy belső ösztön, mert mindenáron pénzre volt szük-ségünk. Három nap múlva sürgőnyt kaptam, amelyben gratuláltak naplómhoz. Tehát mégis mindenki olvashatja majd legtitkosabb gondo-lataimat, aki akarja. Ugy éreztem magam, mintha sok ember előtt levetkőztettek volna. És csak lassan szoktam hozzá, hogy életemnek semmi titka ne legyen többé.

A száműzött macska, mint gyermek-kori emlék.

Végül munkarendjéről beszélt még Alia Rachmanova és elárulta, hogy a háborúelőtti korszakról ir regényt és hogy mindig tud írni, amikor ideje van ehhez, de mivel semmi fan-táziája sincs, csakis olyasmiről ír, amiket maga is átélt. Kedvesen mesélte el, hogy akkor meg-ny neki legkönnyebben az írás, ha szobájában egy macska dorombol. A macskák ugyanis gyermekkorához tartoztak és így gyermekkori hangulatait ébresztik fel benne. Mivel pedig férje a macskákat nem szereti, macskája a házimesternél lakik és csak akkor jöhet hozzá dorombolni, ha egyedül ül munkája mellett.

L. A.

Most jelent meg!

Tartalom: Alt. természet-tudományi alapismeretek. — Orvostudományi alapismeretek. — A tisztaság. — A táplálkozás. — Anya- és csecse-mőgondozás. — A betegségek. — Az alkoholizmus. — A tüdővész. — Összefoglalás.

Ara: 88 lei és portó

Népszerű egészségügyi előadások

(Együttal vezérfonal községi- és körorvosok számára.)

Irta: Dr Váradi Sándor, főorvos.

Nélkülözhetetlen egészségügyi útmutató mindenki számára.

Kapható: kiadóhivatalunkban.

* Hihetetlen olcsó áron juthat hozzá 129 kötetből álló kis könyvtárhoz. Egyik előfizetőnk felkérésének teszünk eleget, mikor olvasóink sz. figyelmét felhívjuk egy ritka könyvvásárlási alkalomra: 129 kötetből álló kis könyvtárát mindössze 3000 leíért eladja. A könyvek kötöttek és teljesen jó állapotban vannak. A művek szerzői: Abonyi, Ambrus Zoltán (14 kötet), Ballagi, Bársony, Bródy, Heitai, Jób Dániel, Kardos, Kieseludly Károly, Kóbor Tamás, Kondor, Kohányi, Kölcsey Ferenc válogatott művei, Krudy Gyula, Mikszáth Kálmán 34 kötete, Molnár Ferenc, Muray Károly, Nagy Endre, Ohnet György, Pekár Gyula, Pakots József, Petőfi Sándor, Saas E., Szomaházy I., Szemere György, Szini Gyula és mások. Érdeklődők forduljanak kiadóhivatalunkhoz bővebb felvilágosításért. A szállítási költség a vevőt terheli.

A GYÜMÖLCSIDÉNY veszedelmeket rejt magában!

A nyers gyümölcs élvezete ugy gyermekek, mint felnőttek számára rendkívül egészséges és minden orvos melegen ajánlja e kurákat. De igen gyakran előfordul, különösen gyermekeknél, hogy a gyümölcs hasmenést okoz. Ilyenkor okvetlenül szükség van a belek alapos kitisztítására, hogy az erjedő anyagokat eltávolítsuk, ezért hashajtót kell szednünk. Ügyeljünk azonban arra, hogy a hashajtó valóban megfeleljen a célnak: enyhe, de biztos hatáson legyen, a beleket tökéletesen tisztítsa ki, azonkívül íze is kellemes legyen, hogy szedése, különösen gyermekeknél, ne okozzon nehézséget. E feltételeknek ideálisan felel meg a KOPROL, ez a csokoládépasztilla-hashajtó, amelynek adagolása rendkívül könnyű. Ha hashajtóra van szüksége, szedjen KOPROL-t!

KOPROL

A jéghercegnő — ötezer gyertyafényben

Rövid látogatás a budapesti Hunnia filmgyár kulisszái között

Siófokon hívták fel reá a figyelmemet. Ott ágy hirdetik a magyar filmeket, mint valami finom és zamatos csemegét. És nem ok nélkül. Mikor vége volt az előadásnak, több embertől hallottam:

— Ejnye, ezt másodszor is megnézem!

Angol, francia, vagy német filmek után sohasem hallottam ezt a kijelentést.

Ezért siettem Budapesten olyan nagy érdeklődéssel a Hunnia filmgyár Gyarmat-utcai telepére.

Lázás építkezés folyik, sürgés, mozgás, — de nem papirtéglák, hanem igazi agyagtégla, cserép, malter. A Hunnia filmgyár terjeszkedik. Már két, egymásra derékszögben haladó utcára van frontja. A gyarmatutcai a régi. Virágoktól szines udvara első tekintetre olyan, mint egy vidéki kuria gondozott kertje. Még a szinesre festett galambduc sem hiányzik.

Az előszobán túl azonban egészen más világ van. Az irodák hosszú sora után következik Bingert János igazgató párnázott ajtaju irodája. Nehéz bejutni. Mielőtt a filmek forgatásra kerülnek, — itt pergetik le előbb őket számokban, költségvetésben, megtervezésben. Száz ezer pengőnél, — vagyis hárommillió leinél olcsóbb film nincs. De pergetett a Hunnia filmgyár már öt, sőt hatszáz ezer pengős filmet is (tízennyolcmillió lei), ezek azonban nem magyar, hanem német nyelven készültek, úgy indultak el világhódító körútjukra.

Mibe kerül a film és mit keres az írója?

A csőbutoros előszobában érdekes kimutatások. Szinesre festett, grafikonszerű jelzések: „Hangnegatív áramfogyasztása”, vagy „Nyersanyagfogyasztás — filmhossz”. Van: „Filmek gyártási költségeinek megosztása” is. Ez különösen érdekes. Egy 180 ezer pengős film költségei így oszlanak meg: Diszletek: 14,4 százalék. Nyersanyag: 12,7 százalék. Főszereplők honorárium: 10,7 százalék. Gépek használata, műszaki személyzet: 14,4 százalék. Zene: 7,7 százalék. Áramfogyasztás: 5,7 százalék. Jogok, vezérkönyv (benne van a darab írójának honorárium: 5,5 százalék és így tovább.

Ez a kimutatás a lehangosabban beszélő film a hangosfilmről. A műszaki személyzet, a diszletek legnagyobb százaléka a teljes költségnek. A szellemi munkás, a darabot életre keltő isteni szikra szerény kicsihalója. az író a lényegtelenebb kiadások között szerepel. Csak az a gondolat vigasztaló, hogy a diszletek és műszaki személyzet címén szereplő nagyobb százalékos tétel a munkás emberek egész tömegének hónapokon át jelenti a mindennapi kenyeret, — míg az írói honorárium, ha szerényen húzódik is meg az 5,5 százalékban, akkor is elég tekintélyes összeg.

Vargha István urtól, — aki az igazgató kérésére vállalkozott arra, hogy végigvezet a filmtelep labirintusán, — megtudom, hogy a Hunnia filmgyár csak 1928 óta működik ezen a néven és állami kezelésben. Azelőtt „Corvin” volt a neve és magánvállalat volt. A Hunnia filmgyár évente tizenöt, tizenhat filmet készít

el, — és még eddig valamennyinek szép sikere volt.

Az első vetítések.

Az irodák hosszú sorát csinos kis mozi-helyiség zárja le. Alig ötven-hatvan csőbutoros ülőhellyel.

— Ez a kisvetítő, — magyarázza a vezetőm. — Itt próbálják ki mindennap azt a harminc-negyvenméteres filmrészt, amit aznap készítettek. Mert az egész estét betöltő kétezer-hatszáz—nyolcszáz méteres filmek ilyen harminc-negyven méteres részletekből állanak. Itt már az első jelenetek után látja a tökéles, hogy mit kap a pénzért. Lehet-e sikerre számítani, vagy sem?

Az egész estét betöltő kétezer-hatszáz vagy nyolcszáz méteres filmet körülbelül tízezer méteres filmből vágják ki. De csak a magyar film ilyen szerény. Az itt vetített külföldi filmekhez sokszor harminc-negyven méter filmet pergetnek le, amiből a szükséges kétezer-hatszáz métert kivágják.

A szeszélyes rendező és a film-utóak.

Különösen kritikus rendező Bolváry Géza, aki nemrégben a jelenetek egész sorozatát megisméltette, mert az íróasztalon egy olyan

KERESZTET HÁNY A SZÉLMALOM

Írta: HARSÁNYI LAJOS.

Keresztet hány a szélmalom.
Tőri az új búzát.
A malom fölött megriadt
Krugó daru huz át.
Keresztet hány a szélmalom
A szél felhőt kavart.
Majnap a cser-erdőn
Pereg a rőt avar.

A molnár az ajtóban áll. Ruhája — jujl — fehér.
A malom vígan zakatolja: új kenyér, új kenyér!

Keresztet hány a szélmalom.
Nyílik az iskola.
Nagy János ünneplősen
Fiát viszi oda.
A kis fiu, mint bronz-csikó
Arcában napsugár.
Az iskolaajtóban a
Kis tanító úr áll.

A Jánoska ijedve néz és szinte ptyereg.
A János gazda vígan mondja: új gyerek, új gyerek!

Nem hány keresztet a malom.
Estet nyög a garat.
A meghökentet mező fölött
A csendes pók arat.
A dombtetőn aranyban
S bíborban áll az ősz.
Urangyalát harangoz
A toronyban a csész.

A harangszóra keresztet vet minden földi, égi.
S ölébe veszi a világot az Isten — a rég!

tintatartó volt, amely nem felelt meg az izlésének.

Különös utcába keveredtünk. Megismerem — ez egy bécsi utca. Valami Gál Franciska filmen láttam. Persze németül: „Frühjahrsparade”. — Furcsa házak, üzletek, — szilárd építőanyagból, — éppencsak egy kicsit Münchenhausen lovára emlékeztetnek — nincsen hátsó részük. Jobbról csinos, oszlopos csárda áll. A bécsi utca végén. Kedves egyveleg. Lehár „Pacsirta”-jához kellett, amelyben Eggert Márta is szerepelt. Itt van még a „Rákóczi induló” diszlete is, amelyben Dayka Margit és Jávör Pál játszottak. Német átdolgozásban is adták, Fröhlich Gusztávvval és Kamilla Hornnal.

— És ilyen erős, szilárd épületet kellett építeni? Hiszen ez száz évig is megmarad! — kérdezem a csárdára mutatva.

— A hangosfilmmel nem lehet másképpen, mert a recsegéseket felveszi a mikrofon és tönkremegy a felvétel, — magyarázza kísérőm.

Különös város- és utcaszemek között nemrég Szőke Szakáll és Mircha, a kis tízéves csodagyerek is szerepelt.

A hercegi kastélyban.

Végül elérkezünk egy titokzatos, nagy lapos épülethez. A folyosókon vörös lámpák égnek. Letompítjuk a lépéseinket, suttogva beszélünk. Odabent felvételek folynak. A folyosókon feliratok: „A legnagyobb csendet kérjük! Kiméljük idegeinket!” Egy ajtón ez a barátságos tábla hívogat: „Vendégeket nem szívesen látunk!” (Építészeti iroda). — Mégsem nyitunk be. Különben is kialszanak a vörös lámpák, — kitarul előttünk egy másik ajtó.

Félhomály, suttogás. Mesabeli termekben haladunk át. Terringettét! Ugyancsak gazdag emberek lehetnek azok az Etelházy hercegek, akiknek az előszobájában járunk. Szinte életnagyságu gipszfigurák, faragványok a harminc méter hosszú, husz méter széles hallban. Amíg fölfelé nézgetek, nem veszem észre, hogy hozzáérek egy nedves gipszfigurához. Térdig gipsztől csatások a ruhám. Ezek az Etelházy hercegek, akiknek a kastélyában járunk, nem találhatók a Gótai Almanachban, — csak Szepes Béla szövegkönyvében, vagyis a „Tanulj meg szeretni” — eredetileg: „Jég-hercegnő” című filmben. Ezért kell súlyos gipsz-peccetekkel megfizetnem kíváncsiságomat, hogy betörtem titokzatos és idegenektől szigorúan elzárt birodalmukba.

Szebbnél szebb szobákban, — valódi perzsaszőnyegek, valódi márkás, régi porcellánok, gyönyörű értékes festmények és butorok között eljutunk dr. Soltész igazgatóhoz. Ő a „Mozgó-képipar Korlátolt Forgalmahozatali Társaság” vagyis a KFT igazgatója.

Igazoltan, a biztos siker tudatában beszél a felvétel alatt levő darabról, amely szigorúan társadalmi vonatkozású, politikának árnyéka sincsen benne.

Bájos gyermekszobát világítanak meg az ötezer gyertyafényű reflektorok.

Nyurga zsiráfok, kedvesen groteszk állatok az állványon, iskolakönyvek, fekete tábla a háttérben, krétafigura rajta és a felírás: „Ez a Pisti”. A gép előtt áll a fiatal tanító: Básthly Lajos és a még fiatalabb méltóságos asszony: Szelezcky Zita. Mind a ketten ragyogóan üdék, — még a filmfestés sem homályosítja el szépségüket. Pedig első pillanatra szokatlan az egyenletes okkerszín, amivel arcukat, kezüket bevonták. Aranyos pajkossággal robban közléjük Gyurika. Nyolcéves imposztor, aki gyerekes megérzéssel sejtí a felnőttek egymáshoz vonzódását és kineveti őket.

Ennyi a jelenet. Elpróbálják tízszer is. Hol

Uj könyv fiatal leányoknak!

P. Wagner:

Mai lányok életstílusa

Hat fiatal leány élettörténetét tartalmazza ez a kitűnő könyv, akik más-más életkörülmények között gyönyörű példáját adják a mai leányok helyes életmódjának. Élénk, színes és bájos életrajzok ezek, olvasásuk a legtisztább szórakozás és a leghelyesebb időtöltés.

A képekkel élenkített könyv ára 60 lel és 10 lel portó.

Megrendelhető könyvosztályunknál.

Zita áll meg öt centivel közelebb vagy távolabb a gép előtt, hol Gyurika csinálja rosszul a be és kirohanást. Végre jól van. Mehet. Jelszó: „Bekap!” Nem: Los! hanem magyarul „Lerövidítve a „bekapcsolás!” Idegen szót egyet sem hallottam.

Ha ideges a Gyurika.

A folyosókon odakint felgyultak a vörös lámpák. Pereg a gép. Vége a jelenetnek. Rossz volt. Gyurika, aki a próbán úgy kacagott, mint egy özütsesengő. — felvételnél ideges, — hangja nincs, csak torz rángatózás ül az arcán. Ötször megismétlik a jelenetet. Rendesen filmre. Mind az ötször rossz. Végül mégis sikerül. Akkor Básthy Lajos kap szerep közben a feléhez:

— Vigye el az ördög!

Izgatott kiáltás:

— Kikap!

— Mi az? — kérdem ijedten.

— Kikapcsolás. Básthy elfelejtette a szerepét, — magyarázzák. Mindenki nevet. — Gyakran megcsúsz az ilyesm! A leggyakorlottabb filmszínészekkel is.

— Hát mért nem sugnak? — kérdem. Ujra nevetnek.

— Mért nem lehet! Hiszen a mikrofonban a légyzúmmogás is trombitaharsogásnak hallatszik!

Előlről az egészet!

Ujból próbák — ugyanazt a húsz szavas kis jelenetet elismétlik ötször-hatszor — aztán jön újra a felvétel. Gyönyörűen ment. Zita is a helyére állott. Básthy is tudta a szerepét. Gyurika is csöngőn kacagott. — kitűnő! — örvendez Vidor Andor, az operatőr. Hirtelen megszólal a magasból egy titokzatos hang:

— Kérem, a Básthy ur utolsó szavát nem hallottam.

— A hangmérnök! Előlről az egészet!

És így megy tovább. Sohasem unják meg, sohasem fáradnak bele. Gyurika, — a való életben is Gyurika. Dévényi Lacikának, a „Légy jó mindhalálig” főszereplőjének az öccse. Ott áll édesanyja is a színpalak között és büszkén magyarázza:

— Lacikát meghívták a berlini Wintergartenbe 120 márka napi fizetéssel. Gyurikának is ötven pengője van naponta!

— És kitől örökölték a gyerekek ezt a rendkívüli tehetséget? — kérdem. — Talán anyukájuktól?

— Ó dehozy! — és jelentősen legyint. — Én tanítónő vagyok, sohasem törődtem ilyesmivel.

Gyurika a szünetben gyönyörű szarkalábakat rajzol a nagy táblára de félkezével szorosan fogja ezt a játék repülőgépet, amit Szepes Béla bácsi neki ígért a felvételek befejezése után.

Beszélgetés a szerzővel.

Szepes Béla hét évig élt Berlinben, mint az Ulstein lapok rajzolója és cikkírója. Ez az első darabja, amit filmre írt és nagyon megvan elégedve Balogh Béla mesteri rendezésével.

Balogh Béla ugyanis a filmrendezők gyöngye. — már csak azért is, mert beengedi felvétel közben az újságírókat. Bolváry sokkal könnyörtelenebb ebben a tekintetben. Básthy Lajoson és Szelezcky Zitán kívül, akik mind a ketten a pesti Nemzeti Színház legujabban felfedezett s egészen fiatal tagjai. Csontos Uray, Mály Gerő, Vízváry Mariska, Berki Lili, Báthory Giza, Z. Molnár, Ajtai Andor és a kis Dévényi Lacika is játszanak Szepes Béla darabjában, amely megérdemli azt, hogy európaszerte megismerjék.

Odabent újabb jelenetet próbálnak a zsiráfos gyermekszobában. — én pedig mélyet lélegzem a galambducos udvar virágillatos levegőjéből és azt gondolom: — Be gyönyörű világ is az odabent, a reflektorok fényében! Gyönyörű! — Dehát ez itt kint mégis más!

Inkább nekem való!

Csűrös Emilia.

A belga rexista mozgalomhoz hasonló szervezet alakult Dániában

A dán tanyákat is Moszkva agitátorai járják már

Kopenhága, augusztus végén.

Míg Kopenhága felé robogott velünk az autó a tükörsíma, nyílegyenes országúton, arra gondoltam: lám, van még Európában hely, ahol nincsenek válságok, nem terhes a levegő a nyugtalanság és bizonytalanság villamos áramától, hanem békességben dolgoznak az emberek s nem okoz senkinek álmatlan éjszakát a jövő. Az egész környékből sugárzott a jólét és nyugalom, a tanyákból, amelyek mellett el-suhantunk, a hideg északi levegőből, amely kristálytisztán mutatta a távoli svéd partokat, a földekből, amelyeken most aratták a gabonát s a gépekből, amelyekből centiméternyi pontossággal hullottak ki a kékék. Az erdők mellett nagytestű vörös tehének legelésztek, a kertgazdasághoz hasonló szabad rétek hibátlan smaragd-szőnyege pedig évszázados, öntudatos nagy parasztkultúráról beszélt.

De lám, hogy csálnak a békés látszatok. Fiatal dán kísérőm, miközben egymásután hagytuk el az idilli hangulatú erdőket, barát-ságos tanyákat s a kövér legelésző tehencsor-

dákat, északi alaposággal szenttelen arccal elmagyarázta nekem Dánia politikai és társadalmi viszonyait s a mondatokból mindannak az ellenkezője derült ki, amit egy idegen ennek az országnak az arcából, a földjén folyó nyugodt munkából következtethetne. Igaz, hogy a múlt esztendőben körülbelül hatszázmillió pengő értékű vaját s ugyanennyi értékű tojást, baromfit exportált a dán mezőgazdaság s igaz, hogy a majd egymillió lakosú Kopenhágában mindössze kilencszáz rendőr vigyáz a vagyonbiztonságra, de mégis bajok vannak.

— Valami megmagyarázhatatlan társadalmi ernyedtség lett úrrá nálunk, — mondja útitársam. — *A jómódú városi polgárság öreg, idejétmúlt ibseni liberáliszmusban él, elkopott jelszavakból táplálkozik, a zsidó sajtó befolyása alatt elítéli a németországi törvényeket és delután feketézés közben úgy beszél a spanyol polgárháború rémségeiről, mintha nem is világnézetek véres csatája, hanem egyenrangú eszközökkel küzdő pártok politikai huzakodása folyna az Iber-félszigeten.*

Dánia szocialistái pénzzel segítik a madridi népfrentot

A hivatalos kormánylap, a *Socialdemokraten*, tele torokkal tiltakozik Franco tábornokék „terrorakciói” ellen, a derék dán kereskedők, az állami hivatalnokok s a nyárpolgárok csendes statisztálnak a már-már sarlóval és kalapáccsal hivalkodó szociáldemokrata propagandának, a város legszebb helyén álló szabadkőműves-palotában pedig véresre tapsolták a tenyerüket, ha a Moszkvából, Párizsból vagy Prágából érkező előadó vétőt kiált a fasiszta államok önkényuralma ellen. A valamikor józan parasztok, a híres dán tanyavilág komoly

és tempós urai is szinte megmagyarázhatatlan módon behódolnak ezeknek az elveknek s nagyon sok polgári jólétről beszélő majorház felett ott röpdös már a vörös lobogó. Ezeket a tanyákat éppen úgy, mint a városok periferiáit, Oroszországban iskolázott agitátorok járják s ingyen osztogatják az embereknek a dán kommunista pártlapját, az *Arbejderbladet*-ot.

A konzervatív ellenzéki párt legkiválóbb publicistája, Kehler Hanning, csak néhány nappal ezelőtt leplezte le a moszkvai kezek irányítása alatt dolgozó szociáldemokraták és kommunista aknamunkáját, megállapítva, hogy a dán szocialisták már több ízben pénzbeli segítséget is küldtek a madridi kormánynak.

— Aki azt mondja, hogy Dániát nem fenyegeti a kommunizmus veszélye, — írja Kehler Hanning, — menjen el azokra az éjszakai népgyűlésekre, amelyeken a országban eddig ismeretlen emberek izgatnak a fennálló társadalmi rend ellen.

A konzervatív párt el is határozta már, hogy a nemsokára meginduló parlamenti választási küzdelemben a legélesebb harcot kezdi a szociáldemokrata kormány ellen s az ország színe előtt vádolja meg a szocialista pártot az alsóbb néposztályoknak a bolsevizmus karjaiba való kergetésével.

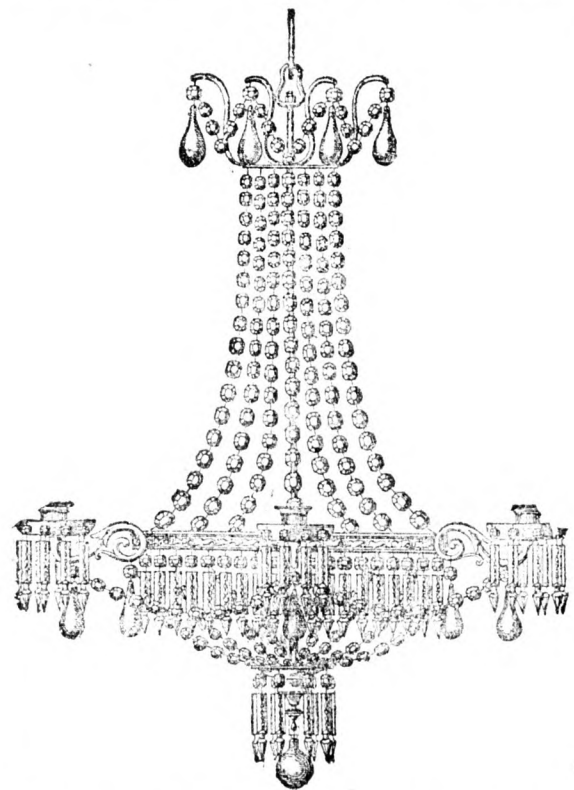
A jobboldali érzelmű pártok állásfoglalása erős visszhangot váltott ki a szociáldemokrata vezérekből, akik úgy döntöttek, hogy még a választások kiírása előtt francia és spanyol mintára megalakítják a dán népfrentot és közös listát állítanak a kommunistákkal. A meg egyezés köztudomású mindenfelé s az ország jövőjét feltű, rendjéért, nyugalmáért aggódó hazafiak sötét színekkel ecsetelik a választás következményeit, ha a népfrentnak csakugyan sikerül a többséget megszereznie.

Érdekes, hogy

a nemzeti érzésű fiatalok a belga rexista mozgalomhoz hasonló szervezettel akarja belevetni magát a választási küzdelembé s vezére, az alig harminc esztendősz Axel Müller

jóvá akarja tenni a hibát, amelyet a dán konzervatív-liberális politikusok követtek el, mikor polgári kényelemszeretetből szabadjára engedték a Moszkva és Kopenhága között sűrűn utazgató vörös agitátorokat.

F. F.

Templomi kristály-üveg és bronz-csillárok, templomi és iskolai harangok. Egyházi ruhák, lobogók, kegytárgyak, imakönyvek, szentképek, rózsafüzérek, szenteltvíztartók, kereszték, gyertyatartók, érmek, stb. olcsóbb és drágább minőségben kaphatók A. ANCA egyházi-szerek raktárában, Cluj, Str. Regina Maria 43. — Ugyanott 14 drb „Keresztút” olajfestmények 80/145 cm. keményfaramákkal, finom kivitelben eladók részletfizetésre is. Kérjen képes árjegyzéket.

ISKOLASZEZONRA akta- és iskolatáska nagyvásár

gyári áron alul árusítunk

HARTMANNAL Reg. Ferdinand No. 1.

KERESZTREJTVÉNY

ROVATVEZETŐ: CSÜRÖS EMILIA.

85. (228.) szám.

Beküldte: **Zakariás I. István**

Kis epizódok, nagy emberek életéből

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
			14						15					
16			17						18					19
			20						21					22
24	25								27					29
									32					35
34														36
37														40
41														44
45														47
														50
51	52	53							54					56
									59					61
63														62
67														68
70														71
74														72
														75
														76
														78
82														84
														85
														86
														87
														88
														89

Beküldendő: Vizsz. 1., 17., 24., 66. Függ. 1. 17., 26. + 27.

Határidő: szeptember 25.

Vízszintes sorok:

1. Pusztai Béla, a volt cluji magyar Nemzeti Színház híres komikusa az 1893. év február havában egy kora reggel dult arccal rohant Deak Pál népszerű rendőrfőkapitány hivatalába és ordítva mondotta: Pali bácsi az éjjel betörők jártak nálam. Dacára annak, hogy szokásom ellenére józanul fekédték le, mélyen elaludtam és nem hallottam semmit. Reggel vettem észre, hogy mindenem hiányzik. — No, csak nyugodtan Béla öcsém — szölt a főkapitány — add elő hogy mik is hiányoznak? Pusztai így felelt:... (Nyíllírányban.) 14 Az .... lövésnyek híresek. 15 Vissza: kártya műszó. 16 Epióanyag. 17 Zichy Géza, a félkaru zongoraművész vidám-ságát megőrizte mindenkor. Egy társaságban bemutatkozásnál egy meggondolatlan hölgy így szólott hozzá: Istenkém! Ugyebár Ön elvesztette az egyik karját? Zichy tréfás meghökkenéssel emelte fel üres kabátját és így kiáltott föl: (Nyíllírányban.) 19 Kötőszó. 20 Időhatározó. 21 Idegen számnév. 22 A nyáj teszi dőlben. 24 Elvonult a világtól. 26 Bátor vagy. 28 Péter apostol neve + t. 30 Szövetség (i = y.) 31 Vissza: Galileai falu. 33 Három betű beagyazásban van + Jupiter kedvese. 34 I-vel: gonosz indulatu. 35 I. Szemmel tartani. II. Kerekszám. 36 Vissza: igen fontos értelem cikk. 37 Első három betű: út + az izmokat a csontozat közt. 39 Angol kétüléses bicikli, névelővel. 40 Román érzékszerv + egymásután következő magánhangzók. 41 „Améko” községből való. 43 Ohajtva ohajtom. 44 Zeus kedvese + utaltat franciául. 45 A-val közben római szülő. 47 Nemrégben az egész világ figyelme ideirányult (ékezet nélkül). 49 ..... László zeneszerző, folklorista. 50 Cigaretta fajta + R. 51 A tejhamisító teszi a tejjel. 55 Kártya műszó. 58 Több évig tartó. (Növényeknél.) + s. 50.... veit híres német szobrász. 62 Vissza: Méh + a Ludolf szám jelölése. 63 ... zella + kicsi haz. 64 Isteniesen. 66 Hegy Belgrád mögött (ékezet nélkül). 67 Vissza: jár. 68 Cs-vel: édes-séggel töltött, felgöngyöltet piskóta tészta. 69 ... Béla körbontani tanár Pécsen. 70 Agio. 72 Vissza: szétélezni vagy leborítani. 73 2000 latinul + tulékeztet gyümölcs. 74 Érvekkel támaszt alá (ékezet nélkül). 76 Frizura + t. 77

Ékezettel: elaggott + Német érzékszerv. 78 Hegyszoros. 80 Vissza ékezettel: gabona franciául. 81 Női név (e = i). 82 Növény. 85 Építő anyag. 87 Francia koponya. 88 Eszserűség idegen szóval fonetikusan.

Függőleges sorok:

1 Arany mondás Petőfőtől. (Nyíllírányban.) 2 Személynévmas. 3 „Pesti Divatlap” szerkesztője a keresztnév első betűjével. 4 Kiválasztott franciául (ékezet nélkül). 5 Prózai elbeszélés a scandináv irodalomban. 6 Közigazgatásban van. 7 Utolsó betű harmadiknak téve: nagy viz-tartó. 8 A lányosházhoz járó gavalérről kérdezik: ... a kislányt? 9 Anualisban van. 10 Fejtő-rés. 11 Sávos. 12 Francia műterem, kiejtés szerint. 13 Kötő szó. 17 Benedek Elek Rómában jart nagyon megkedvelte a szállótát, ahol lakott és jó szívvél ajánlotta az ugyancsak Rómába utazó Jancsó Benedeknek is. Jancsó is jól érezte magát és összeharatókozott a tallan szálló-dással, aki megkérdezte Jancsótól: mondja uram, maguk magyarok min? Benedekék? — Dehegy!

PIERRE DE NOLHAC:

HALDOKLÓ FA

Roskadó tölgy vagyok, öreg,
Férgek szántottak bennem árkokat,
Ágaim szomorán s beteg csüngenek,
Hervadt lombom nem vonz madarat.

Törzsemből fogy már az erő,
Hazug már utolsó levelem,
Bensőmből lassan szívárogo a velő,
Hervadt már egész életem.

De senki nem látta sebemet,
Mely törzsemet titkon emesztli,
Bűszke koronám, sudár termétem
Erdőket ural még s a világot igézi.

Franciából fordította:

HESZKE BÉLA.

— felelte Jancsó. — Figyelje meg, hogy két-tónk közül is... (Nyíllírányban.) 18 Iránwhatá-rozó + Növény része. 20 A koponya félfoldall fájása. 23 I. Francia lakás. II. Német propozí-ció. 25 Vissza: irányhatározó. 26 Folytatva a 27-en Huber Károly híres zeneművész így szó-lott egyik barátjához: Látod ott azt az embert? A tegnapi hangversenyemen az első sorban ült és átszellemülten figyelte a hegedűjátékomat. Egyedül ő volt, aki megérezte bennem a mű-vészt. A jó barátja így felelt:... 29 Vissza i-vel: Cluj legrégebb szállodája. 31 Ital. 32 Tagadás. 38 Ibsen drámája + taszit. 40 Vissza: mitológial alak, a jóslás és nyár istene + n. 42 Vissza: Gyantija. 44 Mezopotámiai. 46 L-lel: hírneves magyar festő. 48 Legendában van. 52 Örök né-metül. 53 Jótálló 54 I.... József lengyel száрма-zásu magyar zeneszerző, több operett szerzője. II. Három betű kolbászban van. 56 „Sándor” be-tűi vegyesen, ékezet nélkül. 57 Vissza: A senki-si sem félt nagy államférfi. 60 Ilyen a lélek. 61 Magyar válogatott futballcsapat híres hát-védje. 64 Dohányos teszt (népies kifejezés.) 65 Ékezettel: élet. 71 Vissza: I. Német személynév-más. II. Az öröm, harag és szégyen jele az ar-con. 73 Ábrándozik. 75 Két „t” között: nem ha-szon. 77 Óserdő. 79 ... izmus. 81 Rét. 83 Idegen számnév (ékezet nélkül). 84 Napoleon híres tá-bornoka. 86 Igekötő. 89 Keresk. műszó (ékezet n.).

A 31. számú keresztrejtvényünk helyes meg-fejtése (Beküldte: Berinde Gusztáv.)

Vizsz. 1. + függ. 22. „Ritkán lesz férjed fia-talkori ideálad s még ritkább tünemény a férj, ki maradt ideál.” Vizsz. 30. + függ. 42. „Sors-ban megnyugodott szívnek sok a kevés, a leg-több is kevés annak, ki többre vágy”. Vizsz. 43. + függ. 55., 99. „Balatonon jár a hajó, a lány menyecskének való, szerelem az evezője, főkötő a kikötője. Függ. 57. Ripp van Vinkle.

Megfejtettek: Sambach Károly, Papp Mózes, Patyánszky Erzsébet, Szabó Józsefné, Lázár Bé-la, Adámkovits Aladárné, Rökk Ferenc, Fecser Mihály, Stifter Béláné, Szabó Zoltánné, Jám-bor Kálmánné, Hadnagy Margit, Gyöngyössi Béla, Lobenschuss József, Frenyák Margit, Róza Blanka, özv. Záknoffy Antalné, Benedek Ju-dit, Dombrády Ferenc, dr Szentmiklóssy Imré-né, Szabó Illés, Oberst Béla.

A sorsoláson **Papp Mózes** (Cluj) nyerte meg **Szalay Mátyas: „Isten sípjai”** című könyvét. Elküldöttük.

A 32. számú keresztrejtvényünk helyes meg-fejtése. (Beküldte: Fecser Mihály.)

Vizsz. 1. Tamasz visszavonást az ellenségben és meggyőződ. 30 Lassan járj! 73 Állhatatosan és bátran! 80. Legyen áldott az Ur neve! 103. Isten az én jogom. 124. E jelben győzni fogsz! Függ. 3. + 4. Mindenkinék a magáét! 8. + 9. Igazság az ország alapja.

Megfejtettek: Hodács Ágoston, özv. Záknoffy Antalné, Benedek Judit, Misztrik Kató, Dombrády Ferenc, Papp Mózes, Oberst Béla, Szabó Illés, Adámkovits Aladárné, Lázár Béla, Márton Emilia, Hadnagy Margit, dr Szentmiklóssy Im-réné, Lobenschuss József, Zakariás I. István, Zakariás Tibor, Szabó Zoltánné, Rökk Ferenc, Szabó Józsefné, Patyánszky Erzsébet, Molnár Géza, Kelemen Sarolta, Kálmán Béla, Kerekes Sándor, Szász Margit, Ráduly Gyula, Körössi Laci, Sambach Károly, Bod Nóra, Frenyák Mar-git, Róza Blanka.

A sorsoláson **Molnár Géza** (Mercurus-Ciuc) nyerte meg **Ph. Boitome: „Orvosok”** című köny-vét. Elküldöttük.

A 33. sz. keresztrejtvényünk helyes megfejtése: (Beküldte: Fazekas Sándor.)

Vizsz. 1. Irka-firka, átkon bálkom sosem volt az ideáalom. 8. Megyeri. 20. Szultán, 94. Tulipán. Függ. 14. Vízlet hord szítával. 20. Szeretcsen mes-datás. 46. Zebulon. 65. Ugocea.

Megfejtettek: Papp Mózes, Zakariás I. Ist-ván, Zakariás Tibor, dr Szentmiklóssy Imréné, Lobenschuss József, Hadnagy Margit, Szabó Józsefné, Márton Emilia, Sambach Károly, Adámkovits Aladárné, Lázár Béla, Szabó Illés, Oberst Béla, Patyánszky Erzsébet, Fecser Mi-hály, özv. Záknoffy Antalné, Benedek Judit, Misztrik Kató, Dombrády Ferenc, Mártonffy Zoltánné, Jám-bor Kálmán, Hodács Ágoston, Lengyel Géza, dr Kerekes Zoltán, Horváth Géza, Marosi Zoltán, Szabó Géza, Sándor János, Ta-más Géza, M. Patak Margit, László Géza, Rác Lajos, Vargha Ilonka, Körössi Laci, Ráduly Gyula, Bod Nóra, Frenyák Margit, Róza Blanka.

A sorsoláson **Marosi Zoltán** (Cluj) nyerte meg **Wagner P.: „A nagy vihartan”** című köny-vét. Elküldöttük.

A rovatelező üzenetei

Papp Mózes. Kivánságát már régóta eljá-ryeztük, azonban legnagyobb sajnálatunkra, még most sem áll módunkban teljesíteni. Szí-veskedjék más könyvvel megvizsgáltatni. **Za-kariás I. István.** Köszönöm az újabb rejtvénye-ket. Vakáció utáni munkatorlódsában még nem nézhettem át valamennyit, de remélem, hogy jók lesznek. **Többeknek.** A 31. számú rejtvény megfejtése nem marad ki, hanem a 34. számú marad a jövő hétre és így megint rendez kerék-vágásban leszünk.

KÖZGAZDASÁG

Keleti vásár Debrecenben

Debrecen. (Kiküldött munkatársunk jelentése.) Debrecen nagyarányú fejlődése szóbeszéd tárgya már évtized óta, de a mostani nagy vásár, melyet a kereskedelmi és iparkamara rendezett augusztus 24-től szeptember 8-ig bezáróan, olyan jelenség volt, amely különösen kell, hogy érdekelje Románia iparos-, kereskedő- és gazdatársadalmát is. Ez a Tiszántúli iparkiallítás és árumintavásár (Tikáv) immár a harmadik volt. Az elsőt 1934-ben, a másodikat 1935-ben rendezték. Mindenik folytonos fejlődést mutatott. De az a nagyfokú fejlődés, ami a mostani vásárt jellemezte, azt a gondolatot kelti fel az emberben, hogy Magyarország keleti vásárává nőtte máris ki magát, amelynek a jövőben nagy jelentősége van. Ezt mutatta a vásár külső képe és statisztikája úgy a kiállítók jelentkezésénél, mint a látogatottság szempontjából. Nem kevesebb, mint hatvanezer ember látogatta meg a vásárt. Ennek nagyrésze idegen és nagyon sok külföldi is volt. Romániából is számosan utaztak át a vásár megtekintésére, tekintve, hogy Berettyóújfalutól olcsó autóbussz szállít át egy óra alatt Debrecenbe, ha nem akarunk a püspökladányi átszállással vonaton utazni, ami szintén igen kevésbe került. Oradeáról vasúton Debrecenig és vissza csak 200 leibe került.

A budapesti nagy nemzetközi vásár hatalmas arányaival nem hasonlítható össze természetesen a debreceni vásárral, azonban ennek a keleti vásárnak egészen más célkitűzései vannak és ha arányaiban nem is, de érték és bemutatott szempontjából semmiesetre sem lehet nagyon a pesti vásár mögé szorítani. Nem pedig azért, mert amit nyújtott Debrecen, helyesebben ez a vásár, az nem csak egy vidék specialitása, hanem, amint a Tikáv címtára is mutatta, résztvevő rajta úgy Budapestnek minden jelentősebb gyára, mint a magyar vidéki városok: Székesfehérvár, Eger, Békéscsaba, Hajduböszörmény, Mezőtúr, Kunszentmárton, Tiszaföldvár, Szolnok, Szeged, Sárospatak, stb. stb. iparos- és kereskedővilága is.

A Nagyerdő elején, a Péterfia-utca végén gyönyörű, modern stílusú kapu fogadta az érkezőt. Hatalmas területen állították fel a vásár pavillonjait. Csupa izlés és csín mindenfelé. Meglepo elsősorban a gyáripár jelentős felvételése a vásárra. Ugy látszik, a gyárosok megéreztek, hogy hatalmas vidék tartozik Debrecenhez, közel van Romániához s ez a kialakuló „keleti vásár” üzletet jelent. Ebben nem is csalódtak, mert általában olyan vásárlások történtek, amelyek megelégedést keltett minden kiállítóknál. Hogy számításait megtalálták a gyáripárosok az elmúlt két vásáron is, mutatja, hogy harmadikban még nagyobb számban vettek fel.

A kereskedelem változatlan lelkesedéssel jelent meg ugyanolyan mértékben, mint az elmúlt esztendőben. De különösen nagy fejlődést mutatott a kézműipar, ami abban jelentkezett, hogy külön kézműipari pavillonokat állítottak fel. Nagyon pompásak és sok látogatót, vevőt vonzottak a bútort- és ruházati ipar kiállításai.

A házipar, a népművészet és iparművészet rengeteg aprósága és szépsége órákra megállította a látogatót. Itt, persze, elsősorban a debreceni ipar remekel csikóboros kulacsával, faragványával, karikáival, amelyekkel csak a szegedi és a hódmezővásárhelyi papucsosok vetekednek. Textilipar, szőnyegek, tejtermékek, szobrászok, autógyárak remekei, traktorok, timár- és bőrmunkák, téglák, kerámia, vegyszeti, vas és fém, víz, villanyfelszerelési tárgyak, sportcikk, díszmű ékszerek, gummiipar, gyümölcskonzerv, húsrak, kézimunka, csipke, porcellán, kádár, kalapos, kesztyű, kárpitos, kefe, kosárfonó, mezőgazdaság, műközházak, rádió, stb. stb. olyan tömegben, amelyre méltán lehet büszke a Tikáv vezetősége. Végül a lég-

védelmi kiállítás érdemelte meg a nagy látogatottságot. De különösen sok bámulója volt egy kovácsmester gyönyörű szekérvasalási munkájának, amit gyár nem tud produkálni.

Két olyan ága is volt még a debreceni vásárnak, ami egyrészt rengeteg embert vonzott, másrészt szint adott a kiállításnak. Ez a két kiállítás a baromfi és a gyümölcs-kiállítás volt.

A baromfi-kiállítás gyönyörű fajbaromfiával, galamb és nyúl szépségeivel állandóan zsúfolt volt és nagyon szép vásárt kötöttek a kiállítók itt is. De a gyümölcs-bemutató egyenesen meglepetés. Senki se tudta talán eddig a kiállításig, hogy a Tiszántúlnak ilyen fejlett gyümölcscsészete van. Kilós körték és kilós barackok. Ökolnagságu kajszinok és őszi barackok sokfélesége. Ebben a pavillonban ember hátán tolongott és gyönyörködött a kalvill, renet, batul, jonathán stb. almákban, amelyek megéremelték azt a sok dícséretet, amit a kiállítók kaptak a közönség részéről. Debrecen mellett Buj, Sényő, Csaholc, az egeri érseki uradalom, Demecser, Domszóló, Csenger, Nagyombos, Szamosszeg, Nyiregyháza, Cégenyánád, Maytis, Mátészalka, Hajdudorog, stb. gyümölcscsészei vettek részt a gyümölcskiállításban.

A kiállítás megrendezéséért a dícséret és elismerés a Kereskedelmi és Iparkamara elnökét, Sesztina-Nagybáky Jenő vaskereskedőt, az országos magyar kereskedelmi egyesülés elnökét, dr Radó Rezső főtitkárát és dr Diezig Alajos kamarai titkárát, vásárigazgatót illeti meg. Mellettük a kamara tisztviselői kara dolgozott fáradhatatlanul, végtelen udvariasággal állva mindenki rendelkezésére. De dr Torda Balázs

kamarai fogalmazó nevét kell még kiemelni, aki mindenütt ott volt s mindenkinek szolgálatára állott a vásáron.

A Tikáv a vásárt megrendezi a jövő évben is. Amint említettük, az 1934-es, 1935-ös vásárokhoz viszonyított nagy forgalom miatt a mostani vásár azt mutatja, hogy valószínűleg Magyarország keleti vásárává fejlődött ki már is a debreceni vásár, úgy hogy a jövőre még nagyobb látogatottságra lehet számítani. Romániából, amint említettük, már is sokan utaztak át a romániai utazási irodáknál vásárolt olcsó utazást, vizumot biztosító vásári könyvecskéikkel, de ez a kapcsolat mindjobban ki fog mélyülni és minden jogos remény meg van arra, hogy Románia és Magyarország iparosai és kereskedői között ezek a vásárok lesznek hivatva a békés kapcsolat megteremtésére.

Debrecen most is rengeteg látóvalot nyújtott a vásáron kívül is. Így maga a város szépsége, szobrai, terei, a Nagyerdő, az egyetemi épületek, a híres strand, a Déry-muzeum, a Bocskay- és Tisza-szobor, végül a 42 kilométerre eső Nagyhortobágy, a híres csárda s a pusztai élet érdekességei, melynek megtekintésére a nyugati országokból csapatostól jönnek állandóan oda s amelyről külön cikkben számolunk be.

Magyarországnak nem kell román tengeri az idén. A magyar földművelésügyi minisztérium legutóbb kiadott hivatalos terméskijelentése szerint Magyarországon az idei tengertermés cca. 1.5 millió tonnával lesz több, mint a múlt évben. Ez esetben előreláthatólag elesünk a magyarországi tengeriexporttól, mivel a jelentésben előirányzott mennyiség fedezi Magyarország belső szükségletét.

A kamarai választásoknál a jelöltnek el kell fogadnia a jelöltséget. A kereskedelmi miniszter rendeletet adott ki, amelynek értelmében azoknak, akiket a kamarai választások alkalmával jelöltek, záros határidőn belül vagy a törvényes elnöke előtt, vagy más közhatalóság által hitelesített nyilatkozatban ki kell jelenteniök, hogy a jelöltséget elfogadják.

Apróhirdetések

(Az állástkeresőknek 33 százalék kedvezmény). Apróhirdetések díja szavankint 3 lel, vastagabb betűvel 6 lel. Legkisebb apróhirdetés ára 30 lel.

Lakás

Utcai szoba butorral vagy anélkül, lehetőleg idősebb úr vagy urnó részére szeptember 16-tól kiadó. Oradea, Str. Nicolae Zsiga 38. szám.

Kiadó

egy utcai szoba, kis szobával, konyhával és mellékhelyiségekkel — október 1-től vagy azonnal is. Oradea, Strada Wilson 25.

Kiadó

3 szobás, fürdőszobás komplett lakás és két szobás komplett lakás. Értekezni dr Bozsodinnál, Oradea, Str. Pavel 17. szám.

2 szobás

udvari lakás mellékhelyiségekkel november 1-re kiadó. Ugyanott tavaszi- és télikabát eladó. Oradea, Parcul Alba-Iulia 6.

Hölönféle

2 növendék leánykát teljes ellátásra felvesszék. Ugyanott szobanővények eladók. Str. Ciordas 50. Oradea.

Egyéves

faj német doberman himkutyá eladó. Oradea, Str. D. Pompeiu 81. szám.

Elsőrendű

jó házikoszt kihordásra olcsón kapható. Oradea, Str. Ion Ciordas 48.

Özvegy

Lipniczki Ferencné két iskolás kislányt teljes ellátásba fogad. Tiszta lakás, gondos ellátás, szerény fizetési feltételek. Vállalna házmesteri állást is kisebb házában, ahol férfi munkaező nélkül is megfelelhet a feltételeknek. — Cime Oradea, Str. Eroul Necunoscut 26. szám.

4, esetleg 3 szobás komfortos utcai lakás november 1-re kiadó. Oradea, Str. Sztaroveszky No. 7.

Elveszett

a Str. Alexandri 32. sz. emelet ablakából egy szemes fedélű könyv, mely Velence tájképét ábrázolja. A becsületos megtaláló legyen szives felhozni, hol illő jutalomba részesül.

Egy ehédő kredenc és egyéb butorok eladók. Oradea, Str. Moldova 18. szám.

Két iskolás leányt vagy fiúskát teljes ellátásba fogadok gondos felügyelet mellett. Öz. Bencz Gvuláné, Oradea Str. Vlahuta 72. szám.

Német nyelvi és gyorsírási tanfolyamok A bécsi Neulandschule módszerével október hónapban magánintézet kezdek a német nyelvből és gyorsírásból. Kezdek és haladók részére külön tanfolyam a nyelvtan, a mondattan és társalgás elsajátítására és gyakorlására. Külön tanfolyam a német levelező gyorsírásra is Gabelberger-rendszernek alapján. könnyű és gyors módszerrel. További felvilágosítást ad Paál Annus Oradea, Parcul Carmen Sylva 16.

Egy db női bőrkesztyű találatott szeptember 10-én Str. Clorogariu 33-29. szám között. Birtokosa átveheti a Str. Bratianu 24. szám alatt. Oradea.

MAGAS

árért veszek aranyat, ezüstöt, brilliántot bármilyen mennyiségben, HERBST ékszerész Oradea, Bul. Regele Ferdinand No. 3.

LAPARUSITASRA emberek magas százalék felvételnek. Jelenkezés a kiadóhivatásban.

Levelezés

„Remény” jeligére levél van a kiadóban.

Alkalmazás

Árva urleány, leépített hivatalnoknő, elmenne uricsaládhoz, gyermek mellé vagy idősebb hölgyhöz vagy urhoz, jó bánásmód mellett, szerény fizetésért. Munkaszerető, háztartáshoz, varráshoz és kézimunkához art. Leveleket „Árva” jeligére kiadóba kérek.

Mindenes, ki önállóan főzni tud, azonnali alkalmazást kap. Rednik. Oradea Bulevardul Regele Ferdinand 36. szám.

ASZÓDI MIHÁLY
Süster és esemege
üzletében
vásároljon!
SÁSPALOTA